

Sala
Gab.
Est.
Tab.
N.º

R

13

16

R

13

16

THOMÆ
RODERICI à VEIGA
EBORENSIS,

Commentarij in libros Claud. Galeni
duos, de februm dif-

ferentijs.

Cum facultate supremi Senatus sanctæ
Inquisitionis, & Ordinarij.

CONIMBRICÆ.

Apud Ioannem Barrerium,
Typographum Regium.

Anno Domini,

1578.

O S liuros do Doctor Thomas Roiz, de Differentijs februm, & de Simplicium medicamentis, não tem cousa algũa contra a fee, nem doutrina jancta da igreja, porque tudo he medicina: Podelhe Vossa Alteza dar licença pera se Imprimirem. A vintoyto de Abril, de 1578.

Frey Antonio de São Domingos.

V Ista a informação podem se Imprimir: & hũ dos nouamente Impressos torne a esta mesa antes de correrem, pera se cõferir com o original. Em Lisboa 23. de Junho 1578. Manoel Antunez Secretario do Conselho gẽral o fez. E este despacho se Imprimirá no principio do Liuro.

Manoel de Coadros.

Paulo Afonso.

Dom Miguel de Castro.

Antonio Tellez.

Dom frey Antonio, Bispo de Martyria.

PRÆFATIO AD BENIGNOS
nos Lectores.

Tā puto, benignissimi lectores
(cōmunicanda est enim vobis
cum scriptorū meorum ratio)
omnibus qui vel verbo vel scri-
pto suscipiunt scientiarum dif-
ficultates veritatis lima expendere, & initan-
tibus indubitatas facere, summopere conten-
dendum esse, & votis omnibus expetendum,
à summo bonorum omnium largitore Deo, vt
à mentibus nostris exterminet duos illos veri-
tatis scopulos, & infensissimos hostes, aditum
nobis certi firmique impediētes: ambitionem
dico, & animi abiectiōē pusillanimitatēque.
Quorum primū, tantopere auersatus est Gal.
noster, vt perpetuo circumferret sententiam illā
cum primis amplectēdā, non tantū philosophis
aut artificibus, sed & hominibus omnibus: Am-
bitio perdidit artes: Et (quod magis dolendum
est

P R Æ F A T I O

est, etiam fidē & mores. Dum enim homines mundo affixi gloriam hominum aucupantur, quam nouis sectis & gloriosorum virorum calumnijs consequuturos se sperant, nec ferentes colla subdere sanctis maiorum institutis, traditi sunt in reprobum sensum: ex cogitantes sectas, opinionesque reprobas, quarū se prodant authores: ducentes post se plebem ignorantia obcæcatam, in suam & illorum perditionem. Alterū illud vitiū seruilis animi abiectique, visitur in his, quæ nec à domino, nec à sanctis eius nobis tradita sunt, sed sola naturali solertia inuenta. Dum enim à maiorum placitis, ne transuersum quidem vuguem recedere audeamus: sed misera captiuitate iurantes in verba magistrorum, veritati magis quā præiudicatæ illorum authoritati terga damus, mirum dictu est, quanti progressus scientiarum retardati sunt: quam fædi lapsus in omnium scientiarū genere perēnauerint, à magistris ad discipulos

miserā

P R A E F A T I O

*miseram contagione corruati: memine audente
 quod superior dixerit in rationis examē trabea-
 re: sed instar irrationalium, aut caprarū, aut
 formicarum, qua primum data porta est grega-
 tim ruentes. Et cum sint ex illis multi ingenio
 & diligentia superioribus, aut æquales, aut
 etiam maiores, ita se constituerunt emptitios
 non solum priscorum, sed etiam corruptorum li-
 brorum seruos, vt non dico sententiam vnā
 ex innumeris, aut mutare, aut perficere, sed nec
 literam vnā librarij incuria vitiatam, noua-
 re vspsiam ausi sint. Cum tamen plurima nobis
 dies diei magistra detexerit: regiones nuper
 inuenta, priscis ignoratæ monstrauerint, me-
 dicamēta diuino munere proxime delata perfe-
 cerint, demum mens ipsa maiorum præceptis
 imbuta excogitauerit. Quæ dum breui multi
 iugam illorum doctrinam ebiberit, & potest
 & debet, sine illorum incuria, & sine nostra
 iactantia, multa mutare: non pauca adijcere il-
 lorum*

P R A E F A T I O

Libro.
Quod op-
timus me-
dicus.

D. prof-
per. 2. de
vita cō-
templati-
ua. In
præfati.

lorum monumentis. Quæ omnia ignavia hac
& seruili timore pereunt. Expetamus igitur à
domino feruentissimum solius veritatis amo-
rem. Nec suspicientes in vniuersum hominẽ
quempiam ab illo citra rationem pendeamus:
nec vllum ita dispicientes, vt non quãdoque il-
lius bene dicta humili animo suscipiamus: sed
etiam in vilibus authoribus quasi margaritas
in luto quærentes, vasa Ægyptiorum cõmutes-
mus in templum Dei. Non diffidamus lar-
gissimo datori, quasi effata iam sit natura, aut
abbreviata manus domini: cum fons ille aquæ
viuæ multo plura scientiarum fluentia sibi re-
condita habeat, vbi libuerit in posteros effudẽ-
da, quam hætenus in illos effuderit. Nec i-
mitemur eos, qui in disciplinis tradẽdis (quod
quidam diuorum verissime scribit) magis quis
dicat, quã quid dicat attendunt: nec rationem
dictorum, sed dignitatem dicentium praua exa-
minatione discutiunt: paratiores aliquid do-
ctrinæ,

P R Æ F A T I O

Erina, & quã scire cupiunt ignorare, quam à
 persona inferiore cognoscere: cum veritas vnde
 cūque claruerit non sit ingenio humano deputã
 da, sed deo: nec aliquorū deãt credi, sed omniū.
 Quæ per se tanta & talis est, vt non sit tunc
 magna si eam magni docuerint: sed potius ipsa
 magnos faciat eos à quibus doceri, vel disci po-
 tuerit. Ego quidẽ ita dicentibus credo. Scio quã
 multi eruditissimi viri in docẽdo peccauerint et
 scribendo, licentia & pruritu veteres calūniã
 di, Arabes insectãdi, Gal. mordendi, & ipsi
 mutuo se ipsos conficiendi: Rursum: quã multi
 propter inertiam, & animi ignauia non pro-
 mouerint, quò cū veritate, & multa laude pro-
 moueri potuissent. Perpetuo postulavi medio-
 critatem hanc, & à duobis illis veritatis inue-
 niendæ obicibus purgationẽ: Quantũ impetra-
 uerim, nouit qui dedit: iudicabitis & vos, sed
 sine ambitione, & abiectiõne: vt & vos veri-
 tatem assequamini. Accusabũt alij, quod licen-

P R A E F A T I O

In præfa-
tione.

tiosius quam decet explanatorē euagatus sim,
in inquirendo eorū quæ ab authore scribuntur ve-
ritate, quandoque eēt, aut mutanda, aut adden-
da. Sed (vt mittamus quid explanatoris dictio
polliceatur, quid Gal. in cōmētarijs suis egerit,
quid in lib. de fracturis de explanatoris mune-
re scripserit, quo grāmatici in enarrandis scrip-
toribus aspirent: quicūque suscipiūt aliena ope-
ra interpretanda, ita potissimum utiles legen-
tibus fore arbitror: si vnā propositorū veri-
tatem, ceu scopum sibi statuunt inueniendam.
Quemadmodū enim in illustranda domo lux,
oleum, & elychnium conueniāt oportet: ita in
excolenda anima dogmatibus quibusque, veri-
tas instar lucis supremū obtinet locum: ratio-
num pondera olei exemplo sub ministrant in-
dagandæ veritati materiam: liber, elychnij mo-
re coercet nos, ne longius ab authoris instituto
euagemur. Valete.

DE DIFFERENTIIS FEBRIUM
THOMÆ RODERICI

A VEIGA EBORENSIS,

Commentarij in libros Clau. Galeni duos, de fe-
brium differentijs.

HPLICANDA SUMULA
p^o, loc^o in arte, vtilitas, diuisio.

De primo, licet titulus so-
las differentias polliceatur, tra-
dit tamen differentias, causas,
& signa febrium: quod ante fe-
cerat de omni morbo, in libris de morbo & sym-
ptomate. Separatim autem tradit Galenus theo-
ricam febrium à methodo curatoria earum, & rur-
sum separatim à methodo partem pharmacheu-
ticam, separatim item dieteticam: eo quod ita
exactius, & sine repetitiōe, traditur doctrina de sin-
gulis partibus, prolixius licet. Nā vim alimento-
rum ad victum, multis docet voluminibus: multo
pluribus vim medicamentorum, tum simpliciu,
tum compositorū: hīc agnoscit febres, methodum
vero curatoriam, idest applicationem vtriusq; in-
strumenti ad febres, seorsum lib. therapeutice plu-

A ribus.

ribus. Vulgares vero practicae tradunt haec omnia simul & breuius, sed minus exacte, & cum repetitionibus. In ordine tamen scribendi, est quod in Galeno desideremus medici, quibus necesse est omnia artis precepta breui inuenire: prestaret enim in vno opere instar libri Dioclis cui titulus est affectus, causa, curatio, ita Galenum vno volumine omnia colligere quae ad febres attinent. Alterum est, quod nec signa ipsa & causas, vno hoc opere omnes completitur; sed ex ijs etiam in multis relegat lectorem, ad libros crisium, & de arte ad Glauconem, & de morbo & symptomate, & de typis. Sicut alimenterum naturam, vltra libros de alimentorum facultatibus, tradit libris de euchymia, & de attenuante victu, & de dissolutione continua, & de sanitate tuenda.

De secundo, succedit hic liber, sicut species ad genus ad libros de locis, & de morbo & symptomate, in quorum priore traditur cognitio affectuum per varias partes corporis, in posteriore per varias essentias morborum.

De tertio, vtilissima est tractatio. Est enim febris morbus & frequentissimus, & periculosissimus. Nam in prooemio acutorum, (vbi nulla pestilens
consti-

constitutio vagatur, qui pereunt, fere ab acutis febribus pereunt.) & non solū in se est magnus morbus, sed comitatur etiam alios morbos omnes, vbi in grauescunt: ideo non tolerat medici ignorantiam, ait Isacius initio febrium.

De quarto, diuiditur in lib. duos. Prior agit de febribus simplicibus omnibus, posterior de putridis particularim. Primus cōstat sectionib⁹ quinque.

¶ Prima, docet omnium febrium differentias.

¶ Secunda, causas.

¶ Tertia, signa diariæ.

¶ Quarta, signa putridæ generalia.

¶ Quinta, differit de hecticis febribus.

SECTIO PRIMA.

CAP. I.

PRæsenti sectione. Primo, refert errores priscorū in diuidenda febre. Secundo, ostendit hypp. excelluisse reliquos medicos indiuidendo. §. (licet hypp.) Tertio, diuidit iuxta propriam sententiam. §. (caloris autem.) Quarto, soluit dubitationē, ortam ex dictis. §. (incipit igitur.)

Febrium differentia.

¶ Refert errata priscorum in diuidenda febre.

Aduerte primo. vtitur Galen⁹ nomine substā-

A ij

tia

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

tię concedēs aliquas febris differentias substantiales vocari, in cōmuniōri significato, pro esētia cuiusque rei, licet sit accidens vt febris. 7. de placitis. r. d.

Aduerte secundo. errabant diuidentes medici primo errore, quia licet recenserent essentialia febrivm differentias, omittebant tamen aliquas ex illis. Secundi essentialibus addebant accidentalem aliquam, sumptam ex parte affecta, vel ex iuncto symphomate: cum oporteat iuxta solēnem veterum morem. 3. therapeutice. 4. de singulo affectu, symphomate, & membro, per se agere, non cōplicare varia. Tertij, omnium pessimi, omittentes essentialia omnes, solas accidentales memorabāt. Ita primi deficiebant in numero differentiarum, secundi abundabant, tertij errabant, sumētes alienas pro proprijs febrivm. Hęc est Galeni sententia, licet multi secūs interpretentur. Quod autem attinet ad contextum, prius numerat errata duo, alterum maius prætermittentium vtilia differentias, vel essentialia: alterum minus, addentium inutilia, vel accidentaria: minus enim mali est in excessu inutilis, quā in defectu vtilis. Post diuidit primū membrum: quidam omittebant oēs essentialia maximo errore, alij aliquas, minore: exēplum

maxi-

maximi errati, febriū alia diurnæ, alia nocturnæ.
 Exéplum secundi, febriū alia diariæ, alia hæcticæ.
 Tertij, alia diariæ, alia putridæ, alia hæcticæ, non-
 nullæ diurnæ, alia nocturnæ. Tantū autem putat
 Gale. sitū esse, in bene diuidedo, vt scribat in proce-
 mio ad Glauconé, causam errandi in hac arte, esse
 malam diuisioné, & i. acutorum. 13. eandē causam
 putat esse, cur medici inter se discrepent; dum ma-
 le diuidétes sumūt frequentia quasi sint perpetua.
 Aduerte tertio, quæri potest, cur non definiat
 Gale. febrem arte diuisioné, iuxta institutū Arist.
 Auic. & Ciceronis, initio officiorum. Dic. ex. 4. de
 differentijs pulsium. 2. non placet Gale. ea consue-
 tudo, quādo nominis finitio, vel nota est audiētib⁹,
 vel explicatur citra difficultates definiēdi, per ali-
 quot circumscriptiones. Finitio aut essentialis, mul-
 to clarius inquiritur processu operis, per demon-
 stratiōes, & certius: siquidem finitio essentialis de-
 monstrari non potest. 2. post. 7. Cur ergo in lib. de
 morborum differentijs, præ inquirat morbi finitio-
 nem? dic. quia non constabat de notione morbi, nū
 habeat pro genere, læsam actioné, an causam læsæ
 actionis: de notione autem febris, omnibus constat
 contineri sub calore.

(Licet Hyppo.)

¶ Ostenditur hyppo. excelluisse reliquos medicos
in diuidenda febre.

A Aduerte primo. Interpretes conantur aptare diuisiones has Hyppo. diuisionibus Gale-
ni à materia sumptis: cū tamen diuisiones Hypp.
sint aliæ. Proponit Hyppo. 6. epyd. sect. prima,
29. quatuor diuisiones, essentielles calori, vt tacti-
lis est. Prima diuisio, sumitur ab intensione, penes
quam, quidã calor asseritur acer, idest intēsus, alius
mitis, idest minimum mordax. Nullius enim fe-
brientis calor in totum mitis est, sed mitis appel-
latur, qui minimum mordet, secundo, presag.
38. Secunda diuisio, penes varietatem temporis in
accedendo ad tactum. Quædam febris est postin-
surgens, idest in qua acrimonia tarde occurrit
tactui: alia acuta, idest velociter infestans sua acri-
monia, sed à manu victa, idest cuius tamen acri-
monia cito cessat: quem locum multi interpretes
non assequuntur. Tertia, penes quantitatem acce-
dentis vaporis, vel enim vapor est multus, vel
paucus, vel nullus. Nam eandem intensiorem ca-
loris seruari nonnunquam, in paucis & in multo
vapore,

Prima diuisio.

Sub aliis mordax
Sunt manni alia
mitis

2^a

alia non mordax
Sed post. insurgit
Sed, alia uo accen-
tuat fieri amari mitis

3^a

alia intēsus
alia intēsus
videt

Licet

iii A

vapore,

vapore, statuit Galenus .2. de temperamentis. 7. Quarta diuisio, iuxta qualitatem vaporis acceden-
tis, quædam sunt falsæ, quarum vapor prurit tan-
gentem: quædam flatuosæ quæ mandant acreum
vaporem: quædam humectæ, ex quibus accedit
vapor roridus. Hæ autem diuisiones sumuntur ex
caloris essentia. addit Hyppo. subdivisiones fe-
bris humoralis sumptas ex colore, siquidem color
indicat humoré in corpore abundantem. 1. apho.
2. & 4. de sanitate late. Vt itur autem nominibus
liuidi, albi, præ rubri, & præ palidi, quoniam sim-
pliciter rubrum, & palidum, etiam per sanitatē
apparent.

Aduerte secundo. quod Gale. hic febrē locat sub
genere caloris præter naturam, multis difficultati-
bus scatet. Prima, num ois febris sit recessus a me-
dio per calorem. Secunda, num febris ipsa sit tem-
peries calida, an calor. Tertia, num calor febrilis di-
stet specie a naturali. Quarta, num febris sit solus
calor addit° naturali, an cōflatus ex vtroq;. Quin-
ta, nū febris iungat necessario recessū per siccitatē.

De primo, Gentilis & Vgo putant, dari febrem
sine intensione caloris supra moderatum; suffi-
cere autem aliquid ad iunctum, per quod calor

A iij natura-

4
quædam falsæ
alibi sumuntur

calor in febri
essentia
moribus, si
ve quædam
gala 1. apho.

ait gale. 6. epid.
febrim ex calore
preter nat. aut
habet a se ipsa
aut inflatur per
aut saltem mobilis
aspeccat

1. apho. 16. ait
moderata
admodum digna

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

naturalis operetur magis vt igneus, vel elemétalis, quam vt naturalis. id adiunctum dicunt esse vt plurimum, maiorem intensiorem caloris naturalis pristini. Potest etiam citra intensiorem, sola siccitas addita idem efficere, & ita febrem, vel vapor putridus, vel proprietas mala. Et hoc dicunt, significasse Galenum .i. Apho. 17. dicentem, febrem esse calorem in natum, mutatum in igneum: cum potuisset dicere, calorem in natum intensum. Sed est opinio reiicienda, ex ratione, ex Galeno, & etymologia, ex ratione quidem, quia definitio nominis debet habere testimonium a vulgo. 4. de differentiis puls. 2. communi autem hominum consensu dixit. 6. epid. 24. febris appellatur calor immodicus aut totius, aut viscerum. addit. 1. pror. 7. magis febrere eos qui immodice calent in solis visceribus, quoniam deterius februnt, quam qui in toto: ex Gal. autem apparet, quoniam lib. de differentiis morborum .5. febris definitur intemperies calida: calida vero intemperies definitur intensio caloris supra moderatum, & .8. therap. 1. cum febris sit immoderata caloris, curatio est refrigeratio, & lib. de Marasmo. 5. si æger in respiratione, & pulsu, & tactu, non mōstrat excessum caloris, non febricit,

in conversione
hinc caliditas
ad unam 17. 16.

febris calida
intemperies

quod etiam Gal.
lib. 8. 16.

febrit, & .6. epid. 29. mititas, idest moderat⁹ calor, nunquam adest febrienti, & .2. naturalium. 8. in febre necessario augetur calor. Ab ethymologia vero apparet, quia febris a feruore dicitur, sicut Græce πυρετός ab igne. Præterea sequeretur iuuenes omnes febrere, quia cum pari calore habent iunctam siccitatem supra pueros. item omnis sumens venenum calidum propter proprietatem adiunctam. Nunc ad rationes aduersariorum. Ad primam .i. apho. 17. definitur febris per conuersionem natui caloris ad igneum, videlicet explicante Galeno cit. & .i. accut. 18. febris non est motus ille conuersionis, sed effectum motus, nec ideo sequitur quod dubitat Trusianus artis. 89. omnem febrem esse hæcticam, quoniam scribitur lib. de inæquali intemperie .5. terminum huius conuersionis esse hæcticam: quia aliud est mutatum hæcticæ, quod est æquale intemperamentum, aliud mutatum in igneum quod non includit æqualitatem intemperamēti. per calorem autem naturalē intelligūt in concreto sanguinem & spiritum, quæ ibidem ait abundare in pueris, & reddi per febrem ignea idest moderato calidiora. Ad secundam .3. de præfag. puls. 3. scribitur, si iungitur hæctica cordis cum frigidis

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

humoribus intra cor, non apparet in pulsu febris, & tamen est febrilis morbus sine excessu caloris. dic. ibi est intensio caloris supra moderatum, cognita per actimoniam tactus, & per pulsum paulo calidiorē moderato. Et similiter satisfaciendum est ad locum. 12. therapeut. 3. de febre sincopati ex frigidis succis. maxime quia non asserimus omnem febrem necessario sentiri in pulsu, sed in omni febre iungi calorem supra moderatū. Ad tertiam, moriens ex febre cum respiratione frigida febricit. Dic. aperte scribitur de tali. 6. epid. sect. 4. penultimo, quod non febricit eo tempore, imo perit ex frigiditate cordis. id ipsum colliges ex lib. de Marcore. 5. si æger non monstrat in pulsu, respiratione, aut tactu excessum caloris, quod amplius signum superest cum febre teneri? Ad quartam, in febre colliquante presentibus signis febris in pulsu, exhibemus vinum & ova, ob defectum innati calidi: ergo datur febris cum defectu caloris. Dic. sicut robur & sanitas. 11. therap. 1. constant ex temperamento spirituum carnis & solidorum, & ex certa quantitate eorum: ita morbus potest euenire, ob intemperiam intensiōnis eorum, vel ob vitium quantitatis, vel ob vtrunque.

Sicut

Sicut in proposito ægro adest morbus cōpositus, ex defectu calidi innati in quantitate, & excessu eiusdem per intensionem: quia sicut primo apho. 15. calidum dicitur de quantitate & qualitate, ita & frigidum: quare talis æger non habet complexionem temperatam cum Vgone, sed habet duos morbos intemperamēti nempe frigidū in quantitate, & calidum in qualitate. Qui autem rigent in febre intermittente, Fernelius ait non febrile quo tempore rigent. Verum in bona parte rigoris, excessus caloris in visceribus apparet manifeste, ex intensa siti, & ex celeritate contractionis pulsus; quod si magis febricit, qui in solis visceribus ex calfactus est quam qui in toto. r. proret. 6. & .6. epyd. citato, videtur talem febrile, simul & rigere: ita vt debeat dici intemperies composita ex calore interno, & frigore externo: sicut præcedens affectus cōpositus erat ex augmento caloris intensiui & diminutione quantitatiui. Confirmatur, quia febris dicit feruorem viscerum, aptū extendi, licet non extendatur; ideo agnoscitur semper respiratione frequenti, non perpetuo pulsu, qđ in his reperitur. secundo, ex lypirijs febribus quas semper cōcedit Gale. esse febres, cū simili affectio-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

affectione: nec distant nisi quod illic inflammatio interna trahit intro calorem; hinc a sensata acrimonia bilis, aut fuliginis introrsum fugit.

Quandiu ergo rigentes non sentiunt feruorem, & sitim in visceribus non febriunt, sicut & reliqui rigentes; alias non daretur rigor sine febre, qui tamen datur, infra. Quam primum autem sentiunt illa, licet adhuc rigeant, dicetur febrire simul & rigere, post febrire solum: aperte enim lib. de inæquali intemperie penultimo (in ipsa accessionis inuasionem aliqui febricitantium, tum riget, tum febricitant, tum ambo sentiunt, frigus inmodicum & inmodicum calorem.) Nam similiter operatur copia humorum incidens in calorem putridum viscerum hic, sicut cibus irruens in calorem naturalem, & somnus aggrediens vigilantem: hæc enim initio suffocant, & minuunt calorem & pulsum; paulo post autem etiam si duret coctio cibi, vel somnus, augetur calor inatus utrobique; licet nondum motus materiae extrosus vigeat: sic in secunda parte rigoris iam calor extraneus auctus in visceribus adest, & ideo febris, licet nondum exteriora caleant.

De secundo, Faustinus quaestione de febre, putat

tempe-

temperamentū esse qualitātē secundā, productā de nouo extinctis quatuor primis qualitibus. & hāc si occupat totū, & calida est, appellari febrē. In qua sentētia disputandū est primo, de essētia temperamēti. Sūt enim qui putant in actiōe mutua elementorum ad constitutionē mixti, qualitates primas non misceri in eodem subiecto adæquate, sed vnāquaque corrumpere suam contrariam, & eam primam qualitatem quæ manet post mutuas actiones, vocari temperamentū: alij credūt misceri qualitates illas cōtrarias in eodem adæquato subiecto, & eam mixtionem esse temperamentū: tertij opinantur temperamentum, esse qualitātē distinctam a quatuor primis. Sed prima sententia est improbabilis. Primo, quia in pluribus mixtis separātur partes, non solū elementales, sed & mixtæ per artificiū differētes in qualitib⁹ primis, vt in lacte, brassica, lente, aloē. 3. simpli. 15. & oīa mixta terreis partibus non calefaciūt, quāuis tenuibus vrant, vt piper, & Cinamomū. Secundo, nisi maneret ea pugnancia, mixta ab interno non fenescerēt, egrotarent, & perirent. Tertio, si in mixto oēs partes sunt vnus qualitatis, quomodo in obitu redeūt ad sua loca, apud hyppo. lib. de natura humana. 15. Contra secundā senten-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

sententiã facit. Primo, qđ pugnãtia calidi ad frigidũ qua se expellũt a subjecto, est specifica & inest illis merito essẽtialis oppositiõis: ergo in quibusuis gradib⁹ pugnabũt. Secũdo, si miscẽtur calidũ in .4. & frigidũ in .4. repente euadit temperatũ, sicut cũ miscẽtur calidũ in .2. & frigidũ in .2: sed non possũt tam cito introduci quatuor gradus sicut duo: ergo tẽperies nascitur ex vicinitate contrariorũ, non ex inductione qũlitatis noue. Tert. in motu locali aẽris vel aque, apparet illa mixtio cõtrariorũ motuũ, vbi duo lapilli simul cadũt in puteũ, & tamen non põt cogitari complicatio illa contrariorũ motuũ secundum easdẽ partes adæquate: ergo nec in motu alterationis. Nulla enim ratio cogit ad hãc varietatem. Quarto, si ex .5. phy. 5. contrarietas terminorũ est causa contrarietatis motuũ, maior ergo erit pugnãtia extremorũ quam motuũ: atqui duo motus cõtrarij sunt incõpatibiles: magis ergo erunt incõpatibiles cõtrariæ qualitates. Quinto, non repugnat dari calorem intensiorem calore ignis; cum ergo solus calor summus non patiatur secum frigiditatem, & nullus sit sũmus: sequitur contra positionẽ omni calori esse per mixtam frigiditatem etiam calori ignis. Sexto, si qualitates contrariæ essent

in quo-

additio

in quouis mixto, modo quo affirmant, sequeretur
 similia in forma & gradu agere in se mutuo, quia
 frigus vnius aget in calorem alterius: quod tamen
 pugnat cum experientia. Ad rationē autem, quæ
 videtur mouisse plurimos, asserentes semper mix-
 tionem qualitatum cōtrariarum infra sūmum, vide-
 licet quæ si non esset mixta frigiditas calido vt vñū,
 quando applicaretur calido vt duo, non remitteret
 illud; quia calor non potest inducere frigiditatem:
 dic. i. in orbe inferiore non datur puritas illa elemē-
 talis: presente autem mixtione quavis qualitatum
 siue perfecta, siue imperfecta, semper adest frigi-
 ditas mixta, quæ remittat calidum in secundo. Sed
 præstantius est dicere, quod qualitas quæ vis non
 habens contrarium actiuum, semper producit si-
 bi simile, vt grauitas vt vnum addita ponderi vt
 decem, auget grauitatem, non remittit: quia nec
 grauitas, nec leuitas sunt actiua. Sic si vna con-
 trariarum est actiua, & altera non agat, sed sit
 priuatio, vt lux & tenebræ: etiam talis remissa
 non remittit intensam, sed intendit: vt lucerna
 addita faci. Vbi autem ambæ contrariæ sunt acti-
 uæ, remissa remittit intensam: non quia calor
 producit frigiditatem, remissus enim calor in
 calido

calido in .r. nec est frigiditas, nec habet mixtam
 frigiditatem: sed quia vnaquæque qualitas, inten-
 dit a similare sibi passum, si est actiua. Quare calor
 vt vnum remittit calorẽ vt duo, non quia produ-
 cit frigiditatem, sed quia assimilat sibi: & cū tam
 diuersum a calore vt vnum, sit calor vt duo, quam
 temperies, vtrumque sibi assimilat, reddens vtra-
 que calida in .r. in altero minueus calorem, in al-
 tero vero augens. Ad alteram aduersariorum ra-
 tionem. sicut autor naturæ nunquã in actione sua
 intendit corruptionem vel malum, ita neque natu-
 ra: calor ergo agens in frigus, non corrumpet frigus
 sine productione alicuius caloris, ita vt intēdat pro-
 ductionem boni: per accidens autem ob naturarũ
 incompatibilitatem, sequatur corruptio frigoris.
 Dic. sicut ars, ita & natura prior arte, semper in-
 tendit bonum, & alicuius productionem, ceu sco-
 pum: sed sæpe ad illum finem, ceu necessariũ me-
 dium, corrumpit impediencia productionem. Sic
 quando faber intendit in quadrato inducere figu-
 ram rotundam, prius corrumpit angulos, non in-
 ducens figuram rotundã, quæ in instanti sicut for-
 ma substãtialis in fine actionis inducitur: sed parã
 inductionẽ, per eam corruptionem. Sic quo vniat

pānum accōmodate ad vestem, prius secat in partes, corrumpens pristinam vnitatem: sic quo lapides vtiliter ēdificio vniantur, prius cōminuūtur in calcem: & sufficit bonitas illa vltimi finis ad probitatem operis: nam & dominus pœnas infligit hominibus, vt ducat ad gloriam. Ad tertiū: illa corruptio frigoris cum sit alteratio, nulla specie alterationis clauditur, & ita insufficiens esset numerus alterationum, quia terminus illius motus est, nec calor nec frigus, qui terminus est priuatio, & ita non ens neque terminus. Dic: appellatio inditur motibus à termino intento ab agente, licet agens non semper assequatur illum: vt quando ex albo fit rubrum, in toto tempore motus dicetur rube factio, licet nullus rubor adsit: sic in proposito, motus ille dicetur calefactio, à fine postremo intēto. Potest etiam dici, quod actio qualitatum habentium contrarium, quādoque est productio, quando passum est temperatum: quandoq; corruptio, quando passum est contrarium. In casu ergo argumenti dicitur motus corruptiuus temperatio, sicut quando fit actio calidi intemperatum dicitur calefactio, vtrobique sumpta appellatione à fine: quo modo etiā vulgus solet illa ambo appellare modo dicēs,

Tēperies
num qua
litas quī-
ta.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

calidiori quod erat temperatum, modo temperari
 quod algebat. Est autem magna argumentum,
 ita sensisse veteres de coitu contrariorum in vno sub-
 iecto, quod tangant se per minima non simul adæ-
 quate miscantur, quod Gal. lib. de inæquali. intem-
 perie penult. vbi valde conatur inuenire modos hu-
 ius complicationis, solum numerat frigus petuitæ
 iunctum calori bilis per minimas partes et tangen-
 tia, aut partes petuitæ non putretis eum putrentibus:
 in eodem vero subiecto adæquate, ne imaginatus
 quidem est. item reliquarum qualitatum oppositio-
 nes sola applicatione extremorum iunguntur, vt al-
 bum quando mixture nigri remittitur in albedi-
 ne, vt dulce permixto amaro, vt fragrans permi-
 stum fetido. Tertia sententia affirmat complexio-
 nem esse quintam qualitatem simplicem, distin-
 ctam a quatuor primis. habet autem rationes ad-
 uersantes. primam: quinto apho. 62. explicat Gal. ver-
 bum Hippo. (quæcūq; ex vtrisque modice tempe-
 rata sunt) scilicet oppositionibus: cum sit multo facilior in-
 terpretatio (ex vtrisque) complexionibus: vna me-
 dia adhibarum, altera media passuarum, si admit-
 teret illas qualitates quintas quas vocant comple-
 xiones. Secunda: calor excedens frigiditatem, per

sup
 dup
 -dup
 -dup

calc B duos

duos gradus producit complexionem calidam, &
 excedens frigiditatem per vnum tantum, produ-
 cit complexionem temperatam, supposito quod
 complexio temperata, quæ apud medicos habet
 latitudinem, extendatur à calido vt vnum vsque
 ad frigidum vt vnum: hoc autem non videtur
 dñm, quia calor vt duo & vt vnum cum non distet
 specie, non possunt producere qualitates specifi-
 ce distantes. Tertia: complexiones ætatiuæ sunt
 variæ specie: & tamen producuntur ab vno & co-
 dem agente, nempe à calido & humido innatis.
 Quarta: complexio media actiuarum non produ-
 citur à passiuis: ergo vbi solaris calor agit in aquã
 produceretur aqua: cū fiat transitus per omnia me-
 dia vtriusque actiuarum, & non possit dari maior
 mixtio, quam radiorum solarium penetrantium
 totam aquam. Item postquam calor solaris tem-
 perauit certo concentu qualitates primas ad for-
 mam maluæ, cur non inducet formam agen-
 tem cum illo, cū illo enim solo inducitur & agit
 forma. Quinta: quia sine ea imaginatione soluun-
 tur rationes, per quas constructur talis qualitas,
 sunt autem rationes hæ: nisi daretur qualitas,
 quinta, sequeretur in quouis mixto, posse re-

mandata vero vis a crebro & corde non est cōplexio quæ paulatim mādatur, sed qualitas diuiniore, instar lucis repēte diffusa. 3. de locis. 4. Cū ergo tanquam probabilius ostēsum sit in generatione mixti manere contrarias qualitates elementorum refractas, non tamen in eadem parte adæquatè: nec necessariam esse generationem quintæ qualitatis: concluditur complexionem præparantem ad formam mixti, esse concentū illum in concreto quatuor qualitatum vel elemētorum, certa quātitate, qualitate, & situ coeuntium. Et est admodum vero simile, quod sicut ad formam elementi simplicis & imperfecti, præparat vna qualitas simplex vni formis in omnibus partibus actiua & altera passiua: ita ad formam mixti entis compositi, & perfectioris præparent duæ actiuæ in varijs partibus similaribus mixti, & totidem passiuæ: sicut ad formam animati multo perfectioris & magis compositi, præparant qualitates contrariæ actiuæ & passiuæ, non solum in partibus similaribus, sed & in organicis: vnde definitur anima actus corporis organici. Eò fit vt mixtum non possit fieri ex vno elemento. quæ sententia videtur probabilissima de essentia temperamenti. nec oppositū cōcludit fini-

tio Auic. i. primi, referēs ex actiōe mutua minimōrum elementorū, resultare vnam cōplexionem in toto minimo mixti. Potest enī dici vna per aggregationē quatuor illorū certa proportione coeūtiū: quę est vna, quia quoduis membrū simile vnā cōplexionem habet ad hūc sensum: quę nō est aliqua primariū, sed aggregatū ex illis ōnibus: vel dicem⁹ sequutum esse Auicenam magis eam sententiā. Si ergo cōplexio non est qualitas quinta, sequitur refellēdā esse opinionē Fauētini, putātis febrem non esse calorem, sed esse cōplexionē calidā præter naturā. refellēda est itē illa sentētia, eo qđ altetū fundamentum suę opinionis, similiter est vanum. Credit enim post generationem complexiōis in mixto non manere aliquam qualitatem primariū, nec posse induci in mixtum: ea ratione quod magis pugnant, temperamentum & qualitas prima sicut medium cū extremo, quam vnum temperamentū cum alio, tanquā medium cum medio, sed duo temperamenta non possunt coire in vno mixto: ergo nec complexio cum qualitate prima. sed ostēditur posse coire. Quando applicatur ignis mixto, mixtum redditur calidius ad tactum: non propter generationem complexionis calidę, calor enim ignis.

non habet vim producendi cōplexiones: ergo propter generationem caloris. Item, quando ex ligno calefacto fit ignis, vel inducitur in lignū calor actio in ignis, & habetur intentū, vel non inducitur, & sequitur formam ignis induci, non præcedēte sua præuia dispositione, quæ est calor: quod summum est inconueniens. Quare de secundo proposito cōcludendum est, febrem esse calorem excedentem.

De tertio: multi opinantur calorem elementale, vel ligneum vel extraneum vel putrefacientem distare specie a cælesti productiuo mixtorum omnium: in qua sententia videtur Aristoteles secundo, de generatione animalium tertio: calorem autem naturalem animalium, compositum esse ex cælesti & elementalī, multæ tamen rationes ostendunt calorem omnem quatenus calor est, esse vnius speciei. Prima: calor noster innatus putrefacit stercus in ventre, & urinam in vesica, & humores in vasis: calor tritici naturalis in aceruo putrefacit triticum: calor fermenti ex putredine acidus; coquit massam: calor stercoris putridus, naturalis est lumbrico, vel scarabeo genitis ex stercore: imo reperitur in plantis omnibus, calor ille putridus ex stercoreata terra, iam naturalis plan-

Calores
num spe-
cie distet.

tis: calor acetivus, elixatio & affatio. 4. metheo-
 rorum. 4. fiūt á calore ignis: qui tamen ignis est na-
 turalis elixis & assis, alias elixatio & affatio non es-
 sent species coctionis: & calor masticeis impositivus en-
 triculo, cum sit extraneus, coquit in ratione natura-
 lis: & si omnis calor extraneus distaret specie á natu-
 rali cuiusvis mixti, essent in numeri calores specie
 distates: quia omnis alterius mixti calor est extra-
 neus alteri speciei, & Galenus ipse paulo infra inquit:
 solaris calor in corpore insolato præter naturam est,
 non tamen febris est antequam cor caleat. Item: in-
 fra cap. 3. ira & tristitia faciunt febrem, per motum
 spiritus, & primo cris. 17. & 2. aph. 48. calor innat-
 us agitated est febris: & ex prohibita transpira-
 tione multiplicatus innatus calor, febris est: & de
 differentiis morborum, quinto, calor crurum ex am-
 bulando, si comunicetur toti febris est. Quare na-
 turale & innaturale addita calori, non dicuntentia
 realia varia, sed solas relationes vel intensiorem
 gradualem caloris. Addamus autem dictis ratio-
 nes alias. Prima: frigus opponitur omni calori, cum
 corrumpat omnem: & tantum unum est con-
 trarium. Item tactu non iudicatur hæc varietas,
 nec etiam intellectu, quoniam ad varietatem ef-
 fectuum

fectuum in his caloribus sufficit diuersitas subiecti,
 & gradus. Præterea: effectus omnium apparent in
 corpore nempe resolutio & nutritio: ergo sunt
 vnus: si enim essent plures specie, impedirent se in
 opere, ita vt vnus tantum operaretur. Postremo:
 faciunt vnum intensius: ergo sunt eiusdem spe-
 cie. Probatio assumpti, quia lapis calfactus à sole
 vel igne, missus in sinum hominis, citius intendi-
 tur in calore quam lapis temperatus. Sed satisfaci-
 endum est locis multis in quibus Galenus appel-
 lat calorem naturalem & extraneum contrarios,
 & mutuo pugnâtes, quorum alter semper coquit,
 alter putrefacit: & in sanis ait iuuenes superare
 calore ascititio, pueros naturali: & omnem æta-
 tem per æstatem excedere ascititio, per hiemem
 naturali: & indos ascititio, germanos naturali. 1.
 de téperamentis. 2, & 3. caus. puls. 4. lib. autem de
 Maraf. 2. negat illam sententiam: calor qui nos ge-
 nuit perimit. dic: licet sint calores omnes vnus spe-
 cie in abstracto, & in eodem subiecto faciant vnū
 intensum: verum calor innatus in concreto de-
 terminat calorem ad temperiem inter frigus &
 calorem, & ad certum subiectum, nempe spiri-
 tum & sanguinem: ita enim emendandus est locus

*Et multum in loco
 distinguunt calore
 naturale et extraneum
 natura*

*2. de temperamentis
 aut inueniuntur
 omnia calores con-
 crete, sicut in
 libro*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

8. de placitis. 13. definitur subiecto & qualitate innatum calidum, subiecto quidem spiritu & sanguine: facili lapsu pro ^{πνεύματε. φλεγματε}: qualitate vero, temperie inter calorem & frigus: quod si calor in sanguine & spiritu temperatus dicitur calidum innatum: multo magis dicetur calidum innatum ipsa eadem temperies caloris in semine, in carne, in solido: si quidem illa per maiorem coctionem fiunt ex sanguine & spiritulib. adversus lycum. 9. & .1. & .11. therap. 1. & .3. Ergo calor temperatus opponitur & pugnat, cum calore excedente in partibus membrorum nondum calfactis, sed quæ adhuc calefiunt, & hoc in febre diaria & putrida: cum enim non sint in eodem subiecto, non faciunt vnum. In febre vero ethica cum ambo calores naturalis .s. pristinus, & accedens febrilis, sint in omnibus membris faciunt vnum: & non pugnant nec agunt inter se: vnde hæctici non dolent, nec sentiunt se febrire, & ab intrinseco sunt insanabiles, quia non habent calorem naturalem distinctum à febrili, qui possit expellere febrem. Illi autem quos Galenus dicit abundare calore naturali, abundant sanguine & spiritu bene temperatis: quos vero dicit esse calidiores a scititio calore

*calor naturalis def
tingit admodum
in gæctici in
diaria et putrida
no in scititio*

nota

lore, habent intensum calorem in quouis subiecto. Et videntur quidem dicta ostendere, vnitatem naturæ in calore innato, & putrefaciente. De cælesti aliquanto difficilius est. Nam qui tuentur varietatem specificam caloris simplicis prædicti in luce solari, à calore elementalì ignis & aeris, addentes, tertium compositum ex vtroque, tam innatum membris singulis, quam influentem à corde, tuentur se his rationibus. Prima: Aristoteles, 2. de generatione animalium, tertio. aperte asserit, illam naturam quæ est in semine animalium, & plantarum quæ facit semina esse fœcunda, nec esse ignem, nec ab igne originem ducere: sed esse ex natura caloris cælestis: eo quod ignis nil generat, sed calor ille cælestis, vel animalis etiam in excrementis suis consistens. Accedunt rationes: Mirandulæ lib. 3. contra astrologos quarto. & Fernelij lib. de calido innato primo, ex quibus, secunda ordine est: in decrepito viget frigus supra calorem elementalem, & tamen decrepitus vivit quandiu durat calor ille viuificus, licet exiguo & minor frigiditate secum iuncta: ergo non est calor ille elementalis, oppositè frigori. Tertia: papaver, mādriagora muscæ, & multa alia, collatione æqualitatis ponderis.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

deris frigida, tamen viuūt & aluntur beneficio caloris: ergo est alius ab elementalī. Quarta: quæuis qualitas habēs contrariū, in præsentia contrarij aucti, operari non potest: quia actio fit à dominante: sed in multis plantis frigiditas superat, cū actione caloris, à quo nutritio & auctio proficiſcūtur: ergo alius est calor ille non elementalī. Quinta: Arist. de finit mortem per extinctionem innati caloris in humido: cum potuisset dicere excessum frigiditatis in mixtiōe: ergo significauit calori vitali frigus non esse contrariū, sed priuationem caloris illius, quam vocat extinctionē, sicut luci tenebras. Sexta: arsenicum & sulphur tanto calore elementalī polent, vt nos vrant: & tamen tantopere destituuntur viuifico calore, vt non modo non sentiāt, & moueantur, instar aīaliū, sed nec alātur, aut augeātur, instar stirpiū: quia destituūtur illo alio calore. septima: cadauer habet calorē elementalē etiā validū vt vipera; habet cōpositionē partiū oīum similē viuēti: & tamen non viuūt ob inopiā solius huius caloris: ergo alius est. Octaua: cælestis illa qualitas tāquam vniuersalis causa concurret ad effectus inferiorum qualitātū elementalīū, cum frigiditate enim aquæ producit aquam, cum calore ignis ignem: non est

igitur

igitur vna ex quatuor, sed diuersa ab omnibus: ita vt calor de illo & de elemétali dicatur equiuoce. patiuntur tamen illę solutiones, & aduersas rationes quarum. Prima est: lux ignea producit calorem similiter luci solari: non videtur itaque cur asserantur specificè varij calores, producti ab eodem agente, idest luce. Secunda: quia in tractibus frigidis etiã oua apposita igni foecundantur, & vermes serici in sinibus foeminarum. cur auté raro ignis foecundet, causa est innata siccitas impediens formationem & nutritionem. Nec quod addit vrget, inest in anima omniũ quod facit vt foecũda sint semina, quod calor vocatur: non enim facit calor, vt foecundũ sit semen, sed vis in femine sapiens & potens formare: ea virtus tẽperamento elementalì, sicut & compositione mẽbrorũ ad opera sua vtitur. Tertia: quia eędem sunt operationes vtriusq; caloris, liquare, frigus corrumpere, attenuare, resoluerè, comburere. Quarta: quod tactus certus iudex sensilium, nil iudicat discriminis & eęque voluptuatur in calore temperati balnei, & solaris lucis. Quinta: quod varietas aliorum concurrentium in actionibus celi & animalium, sine distinctione specifica caloris, sufficit ad omnium operationum varietatem. Sexta:

vna qualitas ceu instrumentum diuersorum agē-
 tium, inducit varias admodū actiones: cum ergo
 è cœlo cōicentur inferioribus animæ facultatibus
 doctrinæ innatæ, quæ omnes cum instrumento
 caloris operatur, cur non producent actiones per-
 fectiores, actione caloris tanquā instrumētī solius
 ignis, vel solius formę mixti? Septima: calor elemē-
 talis quarto metheororum est agens generationis
 mixtorum, & perfectionis eorum, & instrumentū
 facultatum naturalium, determinatus .s. frigore:
 cur ergo non idem calor specie determinatus per
 certam moram solis producat eosdem effectus &
 maiores propter facultates diuinas à quibus diri-
 gitur. Octaua: lux non producit illū calorē in cor-
 pore cœlesti sed in elementalibus capacibus quali-
 tatū primarū: cur ergo non producat calorē simile
 formanti, coquēti, & augēti illa. Nona: calor solā-
 ris in terra paludosa producit aīalia & plātas etiā
 valde calidas: cum ergo illa cōstent quatuor qua-
 litatibus elemētalibus, fatēdū est calorē solarē esse
 eundē cū elemētali. Ad rationes oppositas, ad pri-
 mam: ita Arist. sensit cōsentiēs Platoni qui spiritū
 asserit esse medium quidā & vinculū corporis cū
 anima: sed ratio illius non probat, quod ostensum
 est.

est. Ad secundā: decrepitus uiuit, id est seruat ani-
 mam, quandiu habet calorem innatum, id est spiri-
 tum cum sanguine sufficientem ad vitam: licet for-
 te frigus excedat calorem: quod tamen calidum in-
 natum non habet calorem distinctū specie ab ele-
 mentali. Ad tertiam & quartam: non conceditur
 calorem supparem frigiditati, non operari in ope-
 re mixtorum: cum enim ille solus agat, requirens
 determinationem a frigore, quandoque requirit
 eam mixtionem maiorem, quandoque minorem:
 quo modo in musce generatione, & in lactis coctio-
 ne, suppar calor operatur. 2. de temp. primo. in ele-
 mentali uero actione mutua, in qua non minus
 agit frigus quam calor, conceditur a dominante fie-
 ri semper actionem, non in mixtis: in quibus cum
 solus calor agat non frigus. 4. meteororū. i. quā-
 uis dominetur frigus, fiet a calore operatio. Ad quin-
 tã: fati? definitur inors per extinctionē innati calo-
 ris, sicut uita per m[an]sionē innati caloris: non enim
 consistit uita & operari solo calore, sed inato calo-
 re, definito certo subiecto, & certo tēperamento. 8.
 de placitis. 7: Ad. 6: uita consistit in actuali calore
 actu operate, qui in potentia calidis n[on] adest. Ad. 7:
 cōpositio solal, citra presentia natiui calidi n[on] sufficit

quantis frigus domi-
 netur in mixtis. In
 calor e magis acti-

nota

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

ad vitā. Ad .8. ad mutuā elementorū generationē
 qualitates elemētales, cū sua forma sufficiūt: quanq̃
 etiā ad illas simplices & refrigerationes & calefa-
 ctioēs non parum iuuat cęlestis calor, dū auget atte-
 nuationem, & penetrationem partium agentium,
 & raritatem patientis corporis: sicut calor noster
 actualis tam in calidis, quam in frigidis medica-
 mentis, dum ea ex potentia talibus, facit actu talia.
 Ad opera vero mixtorum perfecta, & admodū va-
 ria, eximie iuuat naturalem agētis calorem particu-
 larēq; , determinatus suo frigore cęlestis ille tan-
 quā vniuersalis ad ōnia corporis opera. Sicut enim
 influens a corde calor, non minus iuuat alitionem
 ossis ex frigido osse profectam, quam carnis ex ca-
 lida carne, quia ceu calor vniuersalis prodest omni
 coctioni & operationi animę: sic cęlestis ille calor
 ceu vniuersalis, promouet actiones innati caloris,
 tam in vnoquoq; individuo, quam in quouis mē-
 bro. Determinatur autem á calore cereasi ad matu-
 ráda cereasa, & á calore vūę ad vuas: & á calore cor-
 dis in nobis iuncto calori ossis exiguo ad nutritio-
 nem & augmentum ossis. Ex quibus duabus sen-
 tentijs, illa prior magis consonat Aristoteli, hęc ra-
 tionabiliter fugit qualitatum multiplicatē.

De quarto: Dic: siue intensio caloris in febricete fiat per intensiorem alterius caloris, quod vocant gradum, siue fiat cum beato Thoma. per maiorē fixationē in subiecto illius indiuisibilis qualitatis quā vocamus calorem, sicut sigilli vel figuræ, certū est, febrem non esse totum aggregatū. Nam morbus ad curationē requirit extirpationem totius morbi tertio, simplicium. 12: si autem auferatur totum aggregatum caloris, simul auferetur vita. Est ergo febris non solus ille gradus, vel fixio addita priori gradui vel fixationi: sed quiuis gradus caloris in febricete consideratus, vt additus præexistenti: si quidem ostensum est, ex vtroque fieri vnum calorem intensum: & adhuc sensum potest recipi, quod Auerrous definit febrem per calorem compositum: vt intelligatur quiuis gradus caloris vt additus priori, & si obijcias: ergo idem gradus est sanitas & morbus, quæ sunt contraria: dic: proprie quiuis est, causa morbi non morbus: sicut in habente duos pollices, quiuis est causa morbi in numero, & hoc est febris pro materiali, quod solum considerat medicus tanquam causam læsionis, & tanquam id quod remouibile est a medico: non dispositionem corporis conse-

Febrisnū
aggrega-
tū ex duo-
bus calo-
ribus.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

quentem ad illius calorem, quam considerat dialecticus obseruans proprietatem verbi.

Febris nū
sit cōpo-
sita intē-
peries.

De quinto: certum est calorem omnes non solum calefacere sed & siccare, non tamen ideo, febris est intēperies cōposita ex calore & siccitate. Primo: quia potest calor, per accidēs humectate, liquefaciendo pituitam, sicut calor pomeridianus per estatē inducit somnum. Secundo: quia potest corpus incipientis febrere, esse lapsum per humiditatem, & febris reducet illud ad temperiem passiuarū. Tertio: quia licet calor corporis lædat functiones propter sui vehementiam, non tamen ideo siccitas sequens ad calorem lædet functiones momentane: quod requiritur ad morbum. Indicium autem nō semper iungi siccitatem febrī est, quia non semper iungitur pulsus durus infra secūdo, imo nec in ipsa hæctica semper iungitur siccitas, infra de hæctica. Nūc ad opposita: scribitur .i. problematū. 23. febrē oriri semper excessu humiditatis & caloris. Dic: agit de causa febris putridę. Ad alterum: vocat sæpe Galenus febrem affectum calidum siccum .i. accūt. 18. & 43. & lib. 4. com. 39. & i. apho. 16. Dic: significat febrem esse calorem siccantem. Ad alterum: primo, apho. 16. subuenit febrī per victum humi-

humidum. Dic: succurrit qualitati magis periculosa, quæ est siccitas, & cui securius subuenitur: nam in exhibendis frigidis, est periculum obstructionis canalium, cruditatis humorum, & diminutiones innati caloris. siccitas vero ob exiguitatem actiuitatis, comode tolerat statim humida. Et si objicias: saltem in febre sine siccitate, non conuenient. Dic: in ratione perseruandi ab exsiccando conferunt.

(Caloris autem.)

Tradit propriam sententiam de diuisione febrium.

Aduerte primo: cum essentia febris sit calor, & calor sit species specialissima, non potest recipere diuisionem vere specificam: verum inter diuisiones accidentales quædam magis accedunt ad essentiam febris, quædam minus: & cum sumantur quædam ex varietate caloris sensati, quædam aliunde, magis propria sunt ait Galenus, quæ sumuntur a varietate caloris ipsius. Et licet Hyppocr. superiore contextu varietates aliquot caloris febrilis recensuerit, vtilis illas

Cetri mē
bris diui-
sionis fe-
brium.

C ij verum

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

illas, verum Galenus valde rationabiliter præele-
 git tres has caloris differentias: quoniam & ma-
 xime notæ sunt sensui, & compendio quodam ge-
 nus oë febrivm complectuntur: & dignotioni ap-
 prime conducunt: nempe suavitas in diaria, mor-
 sus festinus in putrida, tard^o in hæctica: sicut & pau-
 lo post totam putridarum latitudinem ad tres
 classes tactuum caloris conatur redigere. Nititur
 enim complecti varietates sensiles, quam parci-
 fimis potest differentijs: ita enim facilius erit per
 tactum lagnitio. Hanc varietatem calorum per
tria calefacta proponit nobis, quæ ab illis pen-
det spiritu, humore, membro. & hæc videtur Gale-
ni mens, certior quam quod quidam scribunt, id-
circo Galenum appellasse. propriissimam diuisio-
nem febrivm eam quæ sumitur à varietate subie-
cti excafacti, quoniã, sicut accidētis esse est inesse,
ita essentia accidentis est proprium subiectũ. non
videtur, in quam procedere ratio: quoniã eadẽ spe-
cie albedo, nil à se specificè mutata, potest inesse va-
rijs subiectis. Octau. aut therap. addit duas alias diui-
sioes febrivm in genere valde vtilis, non iam digno-
scēdis per sensum febribus, qđ hic intēdit, sed curã
dis qđ illic. Quarũ prima est: qm̃ morb^o ois si habet
causam

*similiter febres ex
 varietate m̃dij*

*De ordine Anni. Jan.
 4. Febr. 1. 1. 1.*

*similiter febres ex
 varietate m̃dij*

*Cent. m̃dij
 m̃dij
 m̃dij
 m̃dij*

causam, non tollitur nisi ablatione causæ, vel causa iam nulla est, & sanatur morbus solo contrario intemperamento: vel causa adest non produxit tamen adhuc aliquid requirens particularem curationem, vt qui calefit à sole non dum tamen vlla ex parte est calefactus, & sanatur sola causæ ablatione. Nam licet similia dum fiunt sunt primo de locis primo, hic per non esse intelligit non requirere particularem prouidentiam: vel causa partim fecit partim facit, & curatur vtroq; remedio, vacuante & alterante. Altera diuisio: vel febris est habitus, qd est propriū hæcticæ, vel est dispositio qd est diariæ, vel media habitus & dispositiōis, quod est putridæ. Docet enim etiā hæc diuisio varietatē periculi & curationis. nec obstat: quod non videtur subiectū febris spiritus, humores, & mēbra, semper enim subiectū febris est membrū viuens, non spiritus, aut humores vitæ expertia: non obstat inquam, quia Gal. hic diuidit febrem pro calore, imo potius calorē ipsum in calefactū spiritus, humoris, aut mēbri. Ideo ait: incipit hic calor propter naturā quæ febrē vocamur: Aduerte secundo, de differentia calefacti & calefacientis, vltia dicta artis. 88. calefactum non significat calorem independentem à causa: omnis enim

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

calor cum sit res permanens, est independens in
 conseruari ab agente: nec calor febrilis, est res per-
 manens, propterea quod in omni febre aliquod
 corporis est calefactum: nam humores & spiritus
 non sunt subiectum febris, quæ sola sunt calefa-
 cta in putrida & diaria. Sed ideo est res permanens,
 quia calor ex se res permanens est, non successiua
 vt lux. Calefactum autem distinguitur à calefaciē-
 te, eo quod in calefiente, partes aliquæ minimæ
 adhuc seruant frigiditatem tantam, vt beneficio
 illarum possit forma ipsius expellere calorem ex-
 traneum à reliquis partibus: vbi vero in nulla par-
 te relinquitur tanta frigiditas, appellatur calefa-
 ctum, quia forma non habet partes frigidas qua-
 rum opere totum reducatur ad temperiem. Sed si
 ex Galeno hic, citius inflamatur spiritus cordis, tar-
 dius humor, tardissime membrum, oportebat hoc
 ordine semper inuadere febrem? Dic: ex parte passi
 oportebat, sed agentis varietas facit, vt si calefaciēs
 est putredinosum, citius corripitur putrida, si va-
 lidissimum citius hæctica, ob membrorum renisum:
 accedit, quod licet spiritus prius caleseat, potest ta-
 men prius poni in calefacto membrum, vel humor.
 Illud quæri potest, cur frequenter accidat calefa-
 ctum

Calefacti
 & calefici-
 eis discri-
 men.

Nota

ordinis

R.

ab 1°

20140

Etum

Etiam in toto, frigidū vero non nisi in parte, vt quidam obnoxij sunt colicæ, alij dolori ventriculi, causa sita videtur in vehementia caloris in imprimendo. Quomodo, si calor est æqualis in hæctico, minuitur tamen post mortem & augetur post cibū? Dic: cum constet ex quinto de locis. i. omnē mortem sequi ad iummodicam cordis frigiditatē, oportere hæcticum post mortem naturali calore frigere, potenciali vero qualitate quę in subiecto illo sicco sepulta manet, calere. Ad alteram: calor ille membrorum æqualis & siccus accedente sanguine post cibū fit humidus, ebullies, ideo maior. Quo modo Gale. hic habet in hæctica mēbra ignita calefacere sãguinē, cū in definitiōe febris asseratur calorē igniti cordis mādari ad mēbra per sanguinē, Dic: sæpe est hæctica in mēbris, & mēbra igniunt sanguinē: sæpe in corde, & sanguis ignitus procedēs à corde reddit mēbra calefacta: sæpius in hæctica calefactū est in corde & in mēbris oībus simul. Postremo: quomodo supponim⁹ in intēperie equali partes oēs etiā minimas mēbri hēre idē tēperamētū, cū cōstet non solū organum cōstitui silaribus varie tēperatis, sed etiam partem similem sanam quæ habet temperamētum factū, habere varietatē temperamēti in

ob 2

R. 1

2^a R.

ob.

quod sim. sicut fe
 2^a R.
 3^a R.

ob.

R partibus componentibus, quod supra ostensum est de brassica & aloe. Dic: quia ubi est temperamentū sanum, forma mixti conatur conseruare varietatē illam temperamenti, in partibus componētibus: ubi vero membrum habet hæcticam intemperie, non adest iam pugna partiū mutua, ideo ab intrinseco talis intemperies insanabilis est.

Aduerte tertio, de diuisione Galeni: cum sæpe Galenus statuatur membra huius diuisionis diariam, putridam, hæcticam nonnunquam diariam, humoralem, hæcticam significare videtur dici ad conuertentiam humorale & putridum contra euidētiam rei. Quod enim putrida sit nonnunquam hæctica, apparet de pestilenti. 3. presagationis puls. 3. quod putrida sit aliquando diaria, ostendit sudor britanicus pestilēs. Quod autem aliqua humoralis non sit putrida, testimonio est Galus ipse, affirmans febrem sanguineam non putrentem. Biliosam autem non putrentem, tam tertianā quam causum aliquando dari, testes sunt Trallian^o lib. 12. & Auerr. lib. 3. cap. 4. & Galenus. 10. methodi. 5. narrans tertianam ex inflammata non putrente bile, in qua cibauit initio accessionis. Si autem: ait Galenus: febris orta fuissent ex obstructione, vel putredine, sumo opere

*Diuisio essentia
nie putrida, ut occurrat
re magis huius sunt un
de colligitur putrida
et sic huius est diuisio*

Num hu-
moralis
& putri-
da cōuer-
tantur.

lesiffem. & primo epyd. fect. 2. secundo, tertiana fit ex bile multa magis quam inflammata, caufus ex inflámata non multa: in flámatio auté non est putredo. Ratióe autem ostéditur: quia potest, à multo calore extraneo cum siccitate inflammari bilis, ita vt magis fit combustio quam putrefactio: vt si oriatur ex labore, in solatióe, vigilijs, mœrore, inedia, in natura biliosa. dic: videtur ob dictas rationes cōcedendam esse febrem humoralem, aliquádo sine putredine humoris, non in solo sanguine, sed aliquoties etiam in bile: & tales vocandas etiá humorales non putridas. Cur ergo Galenus scœpe diuidit in diarias, putridas, hęceticas. Quidam aiunt per putredinem intelligit etiam inflámationem. Sed nō quadrat cum Galeno qui febrem ex inflámato sanguine non admittit vocari putridam, sed diariam. Est ergo intentio Galeni hic. & secundo crisum, diuidere febres in membra paucissíma, quæ tactu possint à medico gloriose dignosci: talia membra sunt tria tantum. & rursus genus putridarū secat in alia tria, biliosam, pituitosam, melancolicam. Habent enim hæc quinque membra tactus varios sensiles, quod Galenus maxime in medico expetit. Ob hanc causam inflámationem sanguinis cōpre-

*dante multa febres
humorales no putridas
dic & sed nisi
ante qui febrem
m. diuidit febres
ut hanc in idea
vix humorales no
hanc febrem
dum m. febres
m. febres
id emendat B
m. 2°*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

hendit subdiaria quia tactus est similis diariæ. Nā in alijs non conuenit, quia nec est spiritus, nec intra diem cessat, nec sanatur refrigeratione, sed vacatione: ad scopum tamen Galeni vocatur diaria. Inflāmatam verobilem cum biliosa putrente numerat, quia tactus bilis siue inflāmata, siue putrentis, similiter mordet. Quod autē Galenus in vtraq; synocho, vocet vltionem vel inflāmatōne sanguinis, apparet .9. therap. 2. in fine: num vero omnis putrida sit humoralis, Dic: Galenus non secat febres per membrum humorale, quia non facit illa distinctio ad agnitionem per tactum, quam hic intendimus. Cum ergo cor putret cum hæctica febre, aut spiritus cum diaria, notæ aparebunt compositæ putredinis cum notis hæcticae vel putridæ.

Aduerte quarto: cur febris asseritur affectus cordis, dic: affectus particularis partis in rebus inanimatis, arguit noxam partis affectæ tantum: quando vero læditur operatio aliqua in omnibus partibus manans ab vno principio, intelligitur affectum esse in principio: vt si læditur sensus aut motus totius, in acrebro; si téperies totius, in corde. Cum enim calor membrorum influens pendeat à corde in fieri, & innatus in conseruari per pulsum

Cur febris affectio cordis.

Febrius biliosa semper
in synocho cognoscitur

in di. hæctica
putrida, di
putrida cum putri
da 1.

pulsus: colligitur ex intemperamento totius, in
 temperamentum cordis. Et hoc dicebat Galenus
 lib. de Maraf. primo. non posse accidere intempe-
 riam vniuersalem toti corpori, quin prius cor oc-
 cupet: multo ergo magis asserendum est de febre,
 non posse dari ab epate, nec aliunde, nisi præ occu-
 pet cor. Quia in alijs intemperiebus possumus
 imaginari causam intemperantem omnes par-
 tes ante cor, non autem in calida: nam cor pro-
 pter aptitudinem ad inflammationem prius in-
 flammabitur, & confestim inflammabit corpus.
 Adde: quod licet maneret cor expers caloris, suo
 téperamento cito reduceret corpus ad téperiem:
 & ita non esset febris. Nam primo decreticis vl-
 timo, non considerat medicus febrem vnus ho-
 ræ. & hoc significat Gale. lib. de phlebotomia .5.
 Videtur etiam accedere, tertia ratio: si vere osten-
 detur infra, in omni febre coire ceu causam con-
 atum cordis ad pugnam cum causa morbifica:
 quod ideo cordis passio est, quia concurrit disten-
 tio cordis ceu agens: sicut in crisi per pulsum al-
 tum, & sicut in laute cœnatis pulsus & respiratio
 crebrescunt. Apparet enim in febrientibus pulsus
 & vehementior & crebrior calore sensato.

Aduer-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Num fe-
bris re-
quirat cal-
factū cō-
tenti in
corde.

Aduerte quinto, num in omni febre oporteat ali-
quid contentū in corde esse calefactum. Dic: aperte
docet Galen^o hic & infra cap. 3. & .7. Causa est quia
nisi ex toto sit aliquod illorum trium calefactum,
non sequitur in toto calor durans: sed qui intra ali-
quot horas cessat. Talem autem calorem non voca-
mus febrem. Et si obijcias: spiritus quando inflā-
matur & mandatur toti lædit functiones: ergo est
morbus: & non videtur alius quam febris. Item:
1. therap. 3. affectio lædens functiones etiam si mo-
mento duret morbus est. Dic: vel caliditas illa pen-
det à calefaciente externo, & ita non est morbus, li-
cet lædantur functiones. Est nanque morbus causa
interna inmediate lædens functiones non externa:
hæc enim cum sit ad libitum remouibilis non ha-
betur pro morbo. Si autem est causa interna calefa-
ciens ostensum est, ad febrem prius ponendum esse
aliquid cordis in calefacto esse. Ad alterum: in re
erit morbus, sicut incipiente dissenteria est vlcera-
tio intestini: sed neutrum horum medicis est mor-
bus, si non durant. 1. de locis. 1. Num lædantur oēs
functiões in febre: Auerrous putat. 3. collector ij. 31.
sed Galenus. 3. therap. vltimo tantum habet mul-
tas; quia in hæctico sensus sunt exactiores propter

Febrisnū
ledat fun-
ctiões
omnes.

cere-

cerebri siccitatē: iuxta illud hæracliti lib. quod ani-
 mi mores. 5. lux sicca mens prudentissima: & in fre-
 netico motus arbitrarij valentiores sunt. Obijcies
 secundo: si in omni putrida humores cordis sunt
 calefacti, quo modo materia inter mittentiū est ex-
 tra vasa, & in tertiana continua in vasis remotis a
 corde? dic: focus est in illis partibus, sed ante quam
 cōmunicetur febris putrida toti, humor cordis est
 calefactus.

*in vasis remotis in
 vasis remotis
 et non e quia cor
 mandat calorem in
 vasis remotis et
 exterioris*

Aduerte sexto: num spiritus & humores possint
 dici subiectum inhæronis febris, licet subiectum
 de nominationis non possit dici, nisi corpus viuēs.
 Dic: Vgo putat, quia plethora, lapis in vesica, hu-
 mor obstruens, dñr morbi, licet non sint viuentia:
 ergo calor extraneus in spiritu vel humore, morb⁹
 est. Verum assumptum & cōsequutio videntur pec-
 care. Assumptum, quia de formali: in quo sensu il-
 lu illæ propositiones vulgo sumuntur, lapis vel hu-
 mor obstruens non est morbus. Quia licet morbus
 in illis non sit res diuersa, morbus tamen importat
 dispositionem corporis, ineptam operi propter la-
 pidem vel plethoram, non ipsum lapidem vel ple-
 thoram. Consequutio etiam non valet: quia in præ-
 senti, datur aliquid reale lædens functiones distin-
 ctum.

etum ab spiritu & humore, nempe calor immodicus membrorum, cui convenit nomen morbi: quod in exemplis allatis non datur. Trusianus autem artis. 80. recipi potest, quod spiritus iunctis membris quia est subiectum sanitatis. 1. can. 2. potest dici subiectum febris.

Aduerte septimo: num sint plura tribus genera febrium. dic: materia proxima in corde non sunt plures: remota materiae datur alia, ut vermes, pus, sterminus, membrum, vel chylus putrentia: nam & 3. therap. 15. ex orementa duo tertia coctionis quandoque putrent, & febrem inducunt. Et si obijcias: saltem subdivisio putridarum trimembris diminuta est, dic: non meminerunt de illis allatis propter infrequentiam, & quia redducuntur ad illa tria membra: cum necessario habeat unum ex illis intemperamentis. Si obijcis de tere cordis calefacti: videtur medicis reputari pro parte cordis: maxime quia non potest poni in calefacto, quin etiam partes alia cordis habeant aliquid facti. Si obijcis de synocho & causo non putrentibus: supra praecessit solutio.

(Incipit autem.)

¶ Solut dubitationem ortam ex dictis.

Aduer-

Aduerte: de sparsione caloris à corde in totum,
 sunt dubitationes vniuersales, & particulares
 de hæctica. Inter vniuersales, prima est: si propter
 calorem alicuius membri cor febricit, non videtur
 quo modo membrum illud primario, possit reci-
 pere calorem à corde, cui mandauit. Secunda: in mul-
 tis febribus calor non expanditur ad exteriora. Ter-
 tia: si sanguis & spūs prodeuntes à corde sunt cale-
 facti, omnis febris est humoralis: si calefiunt tantū,
 nulla est humoralis. Dic ad primū: intelligitur pro-
 positio, modo non sit ante productus calor in mē-
 bro. Tale autē membrum quantūuis caleat, non di-
 cetur febricit, antequā cor caleat: quia febris est pas-
 sio cordis & totius. Ad alterā: ex Auic. cap. de hypi-
 ria: verba in definitionibus dicūt aptitudinem, non
 actum. Videlicet modo non ad sit impedimentum
 quale hic ad est: nam in primo argumento erat pro-
 ductus iam calor in membro, in secundo autē mul-
 ta frigiditas extremorū repugnat calori. Ad tertiū:
 sanguis & spiritus prodeūtia à corde, fere calefiunt
 tantum: nec ex eo sequitur, febrem illam non esse
 humoralem: sufficit enim adesse humoralis, quod
sanguis contentus in corde sit calefactus. Etsi obji-
 cias: calefieri cōtenti in corde, non sufficit induce-
 re febrem in cor: ergo calefieri sanguinis mandati:

obicit

2

3

obicit

2

3

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

à corde, non sufficiet inducere febrem in mēbra:
 quia cor est aptius inflammari, quam mēbra. Dic:
 febris requirit durationem, quæ pendet ex calefa-
 cto contenti in corde: ybi vero in fonte ad est id ca-
 lefactum, sufficit cōmunicari toti per calefieri tan-
 tum. Num autem oporteat calefactum in corde ef-
 se eiusdē spēi, cum eo quod calefit in corpore? Dic:
 non videtur: quia calefactum spūs vitalis in corde
 sufficit calefacere omnes spūs corporis etiam aīles:
 & calefactum cuiusvis humorum in corde totā mas-
 sam sanguinariam, & calefactum cordis omnia mē-
 bra corporis, tam calida, quā frigida. Imo calefactū
 solius spūs cordis calefacit totius corporis, spūs, hu-
 mores, mēbra: verū calefactū ipsum magis cōmuni-
 catur in calefacto esse simili speciei, quā dissimili:
 nempe in diaria spiritui, in hæctica membris.
 De sparsione vero hæctica, sunt dubitationes. Cū
 similiter spargatur calor in membra in ethica, &
 in alijs febribus, cur in ethica inducitur à mandato
 sanguine, calor fixus membris, in alijs vero febribus
 solum fiens? Secunda: cum fieri possit vt cor pona-
 tur in calefacto non membra, & econuerso, mēbra
 non cor, qualis erit huiusmodi febris? Tertia: calor
 ethicus membrorum quomodo potest pendere à
 san-

sanguine & spiritu iuxta finitionem febris vniuer-
 sale. Die ad primum: Cor cum intemperamen-
 to facto non potest sufficienter refrigerari ipsum,
 neque refrigerare membra per pulsationem: ideo
 redduntur calefacta, & sanguis adustus: talis autem
 sanguis accedens ad membra, ponit ea in calefacto
 esse. Forte etiã factum omne intemperamentum scri-
 pit, quare cito communicatur à corde arterijs, &
 per arterias membris. Ad secundam dic: propter ra-
 tiones allatas in primo argumento, cor calefactum
 cito imprimit calefactum membris: quandiu autẽ
 non imprimit, sentitur inæqualitas in membris,
 & expetunt balnea à quibus iuuantur. 3. de præf. 3.
 & in eo casu ratio concedendum est, in aliqua febre
 ethica esse calorem fientem in membris, cum inæ-
 qualitate. Alter autem casus, quod membra sint ca-
 lefacta, cor minime, est adhuc rarior: propter causã
 explicatã. §. superiori. In quo videtur dicendũ, quã
 si nullũ contentorũ in corde est calefactũ, non habet
 febrẽ, sed morbũ calidũ totius: si vero aliquod con-
 tentorũ cordis est calefactũ, secundũ varietatẽ illius
 variabit species febris. Ad tertium: calor mēbrorũ ina-
 tus in ethico est equalis, & indepēdēs: calor vero in-
 fluēs variatur ex victu, sōno, & alijs, quæ depēdēs est,

R. 1.

R. 2.

ut quædam in membris
 quædam sunt coram
 gangrena et in membris
 et in membris
 in membris

SECTIO SECVNDA.

In investigandis causis febrivm primv presentis. §. Inquirat exteriores manifestas. Secvdo: ex quib; causis internis explicat primam, nepe applicatione rei calefacientis in. §. (quoniam nonnulli.) Tertio: declarat causam ex motu. §. (ira autem.) Quarto: causam ex densitate in natura salubri. §. (quæ autem ex densitate.) Quinto: explicat quid operetur eadem densitas in natura cacochimica. §. (cū igitur) Sexto: tractat causam aliam prohibiti effluuij non ex densitate ortam sed ex obstructioe. §. (ceterum foraminum.) Septimo: profequitur causam ex aere mixtam, nonnumquam enim per viciniam calefaciendo inducit diariam, quandoque per putredinem in pestilenti constitutione putridam. §. (calidiores autem.) Octavo: ostendit ultra causas dictas, aptitudinem passivam magnam vim habere ad febris inductionem. §. (ad ut diximus.) Nono: ostendit diarias non oriri ex putredine. §. (sed quomodo.) Decimo, & Ultimo: ostendit diariam putridam a diarijs. §. (humorum autem putrido.) (ET OPORTET.)

Inquirat exteriores causas.

Capit. 2.

Aduerte primo de ordine: ante ponit tractationem causarum tractationi signorum. non solum quia ordine nature antecedunt causae: sed etiam quia ordine

ordine doctrinæ. Nam demonstratio diuisionis tri-
 membris febrium, supra posita pendet ex cognitis
 causis febrium, similiter & demonstratio signorū,
 quæ paulo post tradetur. De duplici autē secta addif-
 cendi medicinā, empyrica & dogmatica, dictū est
 in lib. 3. simpl. Vtrā autē præstet sequi, sentētia Gal.
 habet hic, & lib. de libris proprijs, præstare dogma-
 ticā, in ijs qui valent iudicio, & primis disciplinis:
 in reliquis autē præstare, sequi empyricā. Que cen-
 sura suo tempore magis erat recipiēda, quā nostro.
 Nam illo æuo, multi libri, & doctissimi circunferē-
 bātur ab empyricis per syndromes: dogmatica ve-
 ro diuidebatur in diuersissimas factiōes: quod col-
 ligi potest ex Aurelia. referente singulorum sentē-
 tias: quorū alij nemini mittebant sanguinem, alij
 nemini concedebunt purgātia. Nostro vero æuo &
 empyrica vilis est, propter librorū inopiā: & dogma-
 tica magis cōcors, propter opinionū vnanimitatē.

Aduerte secundo: quidā opinantur hic tradit cau-
 sas solū diariarū, sed nō recte: tradit enī causas exter-
 nas omnium febrium, deinde internas: docēs (quæ sem-
 per facit) ei qui nō satis valet iudicio satius esse solā
 sequi experiētiā, mōstrantem de externis, quam
 decipi cū methodicis parū doctis, intradēda ratiōe

De sectis
 medico-
 rum.

cur illæ manifestæ inducāt febrē: videlicet nū ex-
terna occasio iducat febrē ppter motū spiritūū, aut
propter putredinē, aut propter aliquid aliud: sem-
per enī mediat aliquid inter causam externā, & ca-
lefactū cordis. Causam autē cur nō desciscāt hoēs à
sectis suis licet fallis, recte refert hic ad ignorātiā
maxime iunctā arrogātiæ: nam. 13. therap. 14. inde-
lebile vitiū est ignorātia superbiæ cōiuncta: Et quia
hic sicut in methodo conatur vitare dispendia con-
tentionū, supponit alibi de inōstrata ceu hypothe-
ses: nam quod alij legunt (subijciūt) non quadrat.

Capit. 3.

Aduerte tertio: quod Gale. taxat eos qui nega-
bant, excessus externos esse causas febrium, signifi-
cat erasistratios: qui eum opinarentur causam fe-
briū & inflammationū esse defluxū sanguinis à venis
ad arterias per poros medios: nec possent assignare
causam, ob quā frig⁹ externū, vel tristitia faciant eū
casū, negabant illa esse causas febris, cōtra yfumo-
quendi vulgare. Confirmabant aut hanc sententiā
rationibus tribus. Prima: si causa febris esset in sola-
tio, vel aër pestilēs, quotquot in solatio essent, vel cō-
uersati in aère pestilenti, febrirēt: cōsequens est cō-
tra experientiam. Secunda: si frigus externum es-
set causa febris, qui magis frigeret, magis febrirēt:

confe-

consequens sæpe pugnat cum euentis. Tertia: si facietas esset causa flegmonis semper sequeretur flegmon. Quibus tribus vna solutione satisfaciendum est, ex lib. de causis procatar. Omnis causa præstat aliquid sui genito: non tamen dicitur ad conuertentiam cum effectu, nisi sit causa continens: ideo non sequitur A, est causa B, ergo posito A, sequetur B.

Aduerte quarto: ex hoc loco simul, & ex .2. therap. 7. discrimen inter dogmaticos & empyricos, quia empyrici inquirunt morbi curationem per symptomata, dogmatici vero per indicationes. Est enim indicatio citato demonstratio eius quod agendum est, petita ex cognita natura affectionum. Sed quomodo hic fatetur, dogmaticum sumere indicationem à causa externa, non modo ad cognitionem, sed & ad curationem affectus, cum .4. therap. 4. neget ad curationem sumi? Dic: ibi intelligit immediate & per se; hic mediate & per accidens. Videtur fatius quàm quod quidam scribunt Gal. sumere indicationem ad curationem à causa externa manente, non à transeunte. Gal. enim vniuersaliter loquitur. Argenterius, vero prauè taxat Gale. eo quod contra sententiam .4. therap. 4. docuerit. 8. therap. vlt. sumere indicationes à consuetudine, natura, & ætate, quæ non ma-

nem bilis cum sanguine: vigilia enim & fames au-
 gent bilem: & quia inedia calfacit propter actionē
 ignis interni in mēbra, cuius operatio cibo, & potu
 retardatur: sicut aqua affusa saccharo ad ignē. Vigi-
lia vero etiam propter motum spiritum. Secundo:
purgātia pituitā calefaciūt. Dic: sub intelligitur in
mixture rei calidę: nam calefacit aliquid, vel quia
permiscetur illi plus substantiæ calidæ: vel quia de
trahitur aliquid frigidæ. Ad tertium: in putredine
concurrūt cū putredine calor extraneus: & prohibi-
ta difflatio, ergo tres causę reducūtur ad vnā. Dic:
illæ tres habēt essentias varias, & possunt inuicē se-
parari: ideo numerātur pro tribus. Quarto: addit Ar-
gent. hæc quinque non vocat hic causas febrium, sed
modos: causas vero vocat illa externa, merorē, inso-
lationē, &cet. Dic: est friuola: causas immediatas quas
soli methodici considerant, vocat hic modos causa-
rū externarū: illic vocat etiam vere causas. Quinto:
oportuit reducere causas has ad quattuor materias
salubres necessarias lib. ad Trasylb. 27. nēpe assump-
ta occurrentia, quæ fiunt a nobis, quæ excernuntur.
Dic: non inquiruntur hic materiæ necessariae, sed
causę agētes, siue necessario occurrant, siue non ne-
cessario. Gal. ergo sola inductione colligit numerū:

D iij ideo

purgantia pituita
 calefaciunt per
 se non frigida
 sed

quæ sunt occurrentia
 sunt non excernuntur
 ut est in febribus

ideo ceu medicus nō inquitur cur motus calefaciat, neque cur intemperies inducat dolorem, immediate ne, an mediante solutione. 12. therap. vlt. A priorē vero etiam ita sumi potest sufficientia. Vel aliūde accedit calor, & id tanquam ab agente, vel tanquam à materia, & sunt duo modi. Vel sponte sua: & id quia recipit dispositionem ad calorē per attenuationē ex motu, vel quia partes calidæ suæ agunt in frigidas. Et id rursus dupliciter: vel quia retinentur in prohibito effluuio, vel quia euolant in putredine.

Aduerte secundo: explicat causam primā calefacientem per oēs modos. Quandoq; enim calefaciēs est virtuale vt sol, quandoq; potētiale vt piper, quandoq; actuale vt ignis. Et rursus vnūquodque illorum, vel est proximum idest per aliquod intervallum distans: vel tangens, idest contiguum: vel conuersans idest penetrans corpus nostrum sua substantia. Ita enim legendū est, & non ad hærēs. Nec ideo hic modus calefaciendi coincidit cū quinto: quia hic substantia calida penetrat ad alterandū solum, in quinto autem modo fit vera mixtio ex alimento cū mēbro præexistenti. Cur inter quinq; causas calefacientes, incepit à calefaciente. per vicini-

nita-

nitatem? ratio est, quia est facillima: supra autē non seruauit ordinem in numerando.

(*Fra autem.*)

Declarat causam ex motu.

ADuerte primo: cum scribatur quarto de causis pulsuū. 3. tristitiam efficere pulsum tardum quia frigefacit nos, intelligitur per se nō inducere febrem: per se enim tristitia, timor, & verecundia magis frigefaciunt. Quod ergo scribitur .i. de sanitate. ii. affectus omnes animi, si modum non seruant reddere corpus biliosum, intelligendum est, de omni immodica actione cuiusuis partis animę: in omni enim tali iungitur mult^o motus spirituū. Quod tamen attinet ad facultatem cordis, timor, & tristitia, magis sunt quietes spiritus vitalis: ideo frigefaciunt cor. Quandoque autem sequitur ad tristitiam febris per accidens, ob conculcationem spirituū vitalium, & ob motum animalium, propter immodicam cogitationem. Gaudium autem quia paulatim mouet extrorsum, & verecūdia propter annexum timorē, rarissime inducut febrē. Sed si in timore adest motus introrsum. velocior quam in tristitia, cur non magis sequitur febris?

Dic: deest timentibus contentio animi vniēs spiri-

tus,

timor et tristitia de
fugi faciunt cor

quod in timore
habetur febris

intra cordis frigiditas
quod est caliditas

pro timore cadit animus
et non dedit vultu
et deo in horum
frigiditas

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

tus, ideo dissipantur, & frigent. 2. de causis synu-
 tomatum. 5. ira ergo producit febrem, quia iungit
 motū spiritū in corde cū feruore. Definitur enim
 ira. 1. de anima. 1. & .1. problem. 22. ebullitio sangui-
 nis circa cor, lib. autem de causis morborum secū-
 do: feruor caloris circa cor: hic exactius sanguinis
 & spiritus: vtrunque enim ebullit.

Aduerte secūdo: cur motus calfaciat, inter phōs
 sunt pugnatissimæ sentētia, vulgatiō est ex colli-
 sione violēta duorū durorū corporum, med ū aerē
 summe & tenuari & rarefcere, ideo calferi: testan-
 te cum cū arist. 1. metheo. & de celo experimentis,
 de pūbo in sagitta liquefacto, de ferra inter fruden-
 dum lignum inflāmata, de igne excusso a ferro &
 silice. cur vero ad raritatem sequatur calor: plures
 aiunt, quia calor potētialis vel virtualis, in re colif-
 sa exit in actum per collisionē: non aliter quā calor
 piperis delitescens, applicatione interna ad corpus
 humanum, actu apparet. Sed varia admodum ra-
 tio est: nam ex ijs quæ apud nos potentia calfaciūt
 nullum est, in quo non manifestis argumentis ap-
 pareat copia ignei elementi, intus latens: quæ nec
 in lapide, nec in ferro inest. Præterea: cur inditus il-
 le a natura ignis applicatione ad nos manifestetur,
 aper-

aperta ratio est: quoniã intro ab homine sumptum
 & cõminuitur, & arteriarũ tractu mēbris accedit:
 in duris vero illis & frigidis, ne coniectari quidem
 datur. Videtur asserendum à celo mandari calo-
 rem, corpori omni valde rarefacto. Nam si om-
 nibus mixtis tam supra terram quam intra, præ-
 paratis temperamento & compositione, manda-
 tur à celo vis seminalis producens formas omnes
 substantiales, & animatas & inanimas: vt nunquã
 cesset mixtorum productio: si calor omnis actualis
 in ligno vel papyro, deficiente in totum humido,
 corumpitur: non aliunde quã à celo, ne sit ociosus
 calor: citra humidũ enim, nil gigni potest. Si ubi-
 cunq; detinetur humiditas siue in aqua palustri, si-
 ue in domo clausa, confestim à celo producitur
 ibi calor: vt inuicta illa actiuum & passiuum gig-
 nant & plantas & animalia quæ per putridinẽ oriũ-
 tur: si imprimis natura vim calori insiliendi in hu-
 midum, ubi ubi sit: & sicco trahedi humidum iam
 calore præditũ, vt coctio admixta perpetua sit: cur
 non eadem vis celestis, ubi cunq; adest raritas sum-
 ma quæ cũ summo calore constituit ignem, produ-
 cet confestim calorem, & post calorem ignis formã?
 vt sit etiã ignis in inferioribus perpetua generatio?

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

In animalium vero motu & illa dicta causa adest licet minor propter membrorum mollitiem: & maior alia, à mandato ad motum articulum perpetuo spiritu: & tertia ex defluente ad partem motam ideo calidam, calida eliquatione totius. Cur liquida mota ex eo motu non modo non calefiunt, sed refrigerantur etiam? quonia co motu empyreuma & vrens flatus si aderat expirat: & quonia aer frigidus vetilat motum, magis quam quiescens: collisio vero durorum corporum, & attenuatio medij aeris ibi locum non habent.

(Quæ autem ex densitate.)

Prosequitur tertium genus causarum prohibitum, s. effluuium propter densitatem cutis in natura salubri.

Aduerte primo: licet usus respirationis scribatur tres, lib. de usu respirationis, & de usu pulmonum: ex purgatio fuliginis, refrigeratio, & nutritio animalis spiritus: hic non meminit tertij, quia ad febrem inducendam sola duo priora faciunt.

Aduerte secundo: in naturis salubribus prohibitus effluxus, auget tantum plethoram: ideo tales vocati densi lib. de victu priuatorum. 26. & lib. de affectionibus ad finem, præcipiuntur cauere à carne & vino,

vino, & sumere alimentū paucum, humidum, & tenue: vt effugiant tres causas obstructionis quibus sunt obnoxij. Raris vero præcipiunt multum, siccum, crassum. sin. contra reguntur primi obstruuntur, & euadūt plethorici: secundi vero non aluntur. Ad illud vero quod scribitur tertia. i. doct. 3. cap. 7. vbi raris facile resolubilibus, exhibet alimentū humidum, facilis coctionis. Dic: vniuersaliter raris exhibend^o est vict^o ante dictus: sed quādo resoluūtur, cōuenit subuenire victu humido, iuxta Apho. 11. lib. 2. Sed quomodo supra scripsit, in omni prohibito effluuio, acceruari in corpore mordacem fluxionem, & sequi febrem: hic autem in euchymis. vtrūque negat. Secundo: supra ad prohibitā trāspirationem semper sequebatur intensio caloris, vt in pernionibus puerorum quorum naturæ sunt euchymæ, & in plantis ex grandine. hic ait sæpe solam quantitatem calidi augeri. Tertio: quomodo vocat plethoram augmentum vaporum, cum semper definiatur augmentum omnium humorum, lib. de plenitudine in fine, & 13. therap. 6. Quarto: quomodo hic prohibita trāspiratio calefacit, cum aphor. 2. interceptiones vasorum extinguant innatum calorem. Quinto: pueri densi sunt quod ex-

maior est victus
 sed in aphor. 2. o
 10. si multum
 moris, ut gratia
 aut ut costet

in euchymis
 quam eorum
 aut resoluuntur

glabritie eorum apparet, & tamen exhibetur illis plurimum alimentum. Dic ad primum: effluens collatum ad remanens, semper est acre, propter vltiorem calefactionem, ex qua acrimoniam suscipit: si vero conferantur inter se effluentia, quædam sunt temperata, alia acra. Ad secundum: si id quod densat valde refrigerat, sequitur refrigeratio, vt ex lotione frigida per hyemem: si vero sine refrigeratione insigni, & vapores prohibiti non sunt mites, sequitur intensio caloris, sepe sufficiens ad febrem: vbi vero vapores sunt mites, augetur quantitas calidi citra tantam caliditatem, quæ sufficiat ad febrem. Ad tertium: repletio humorum omnium sequitur per accidens, ad retentos vapores: sicut ad aërem pluuium. 1. epid. sect. 2. & 7. & 3. Aphor. 15. maxime quia vapores humorum non distates specie ab humoribus, per moram redeunt ad pristinam naturam. Ad quartum: calor non difflat³ sed vpitus, primo argetur vt in cucurbita & elibano occluso: paulo post vero deficit, quia flama absummit alimentum, sicut in elibano non perforato. Causæ vero rodentes. 8. Thorap. 2. sunt: refrigerantia, astringentia, addit siccantia, vt frictio dura, & insolatio. Quod videtur durum: siccitas enim resolutione

contenti humidū, rarefacit: ideo iuuenes sunt rario-
res & hirsutiores pueris. Dic: 8. Therap. afferit pro
causa densante immodicam siccitatem tantum.
Sed non videtur etiam immodica siccitas densare,
quia siccitas senilis, cum sit immodica, rarefacit ta-
men habitum corporis. 6. epid. sect. 5. com. 6. Dic:
siccitas magna & repentina qualis ex lotionē in a-
qua aluminosa, vel ex insolatione densat: quia cū
omne humidum membrale dissoluat, contrahit
& conuellit: similis autem siccitas si paulatim ac-
cedit, resoluit humidum membrale facilius reso-
lubile: ideo nec densat cutem, nec inducit conuul-
sionem. Ad quintum: in pueris plus indicat habi-
tus substantiæ mollis ad cibi exhibitionem, quam
prohibeat aliquanta densitas membrorum: coeūt
enim in illis duo illa mollicies carnis, cum densita-
te, sicut in pinguedine.

Aduerte tertio: Triplices homines ait abundare
acribus excrementis, videlicet eos qui a natura sunt
cacoehymici, & qui prauis vtuntur edulijis, & qui
crebras cruditates patiuntur. Sed non videntur hæ
causæ facere magis ad acrimoniam quam ad segnicie
humorū. Dic: non significat has causas in vniuer-
sū gignere aëres humores, sed aliquas species ex ijs:

Densitas
quid ope-
retur.

*has sunt tres generes
non sumorum sunt
autem acris et non calidus
sunt aliter in caliditate
extremis et de his sunt
acrimoniam*

vide-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

videlicet qui sunt naturabiliosa. qui vtuntur calidis edulijis, qui cruditates nidorosas patiuntur. Adde: quod vniuersaliter hæ causæ faciunt ad acrimoniam, quia corripuntur alimenta calore extraneo, ob defectum naturalis.

Aduerte quarto: vitia alimentorum, quædam ait esse innata. Distribuantur enim cibaria in semina, fructus, olera, radices, quadrupedes, pisces, aues, inter quæ, semina abundant melancholia ob copiam terræ: & fere etiam flatu ob paucam coctionem, quia ex alimentis immediate prodierunt, debilis autem coctio flatus multiplicat, sicut plena dissipat. Sola frumentacea inter ea, ob multam moram sub terra, reposita vt tempore amittat flatulentiam, fere incolumia sunt. Fructus vltra paucam coctionem, abundant aqueo: quare fere pravi succi sunt, & magis præcoces, ob paucam moram sub sole: incolumiores sunt autumnales: ob contrariam causam ficus, & vix. olera in summa videntur tanto fructibus deteriora, quanto natura minorem prouidentiam habet foliorum, quam fructuum. Radices quia non perflata, nec exciccate, humore multo pollent. Quadrupes ob exercitij paucitatem, crassi succi: pisces, & aues omnium maxime cocta sunt, et boni succi

eo quod per multas inter medias coctiones, ex elementis euaserunt aptum alimentum homini, mixtorum ultimo. 6. Collect. 1: videlicet, carnes auium omnibus hominibus, pisces ijs tantum qui mundo sunt corpore: sola enim facilitate coctionis vincunt aues, in reliquis vicuntur, oportet autem in re cibaria ad conciliandas multorum authorum sententias & Galeni ipsius secum, intelligere mentem Gal. summo opere laudantis quaedam alimenta, quae experientia monstrat periculose, saepe etiam noxie sumi. Nam inquit naturam alimenti in se, non quid operetur iuxta sumentis varietatem, ita enim euadit doctrina & simplitior & perfectior: quem scribendi modum semper sequitur. Ergo praefert alimentis omnibus in succi probitate etiam carnibus pedestrium, & ante volatilia lac, oua sorbilia, pisces saxatiles: & inter fructus horarios, mora: quae tamen corpus replent sapissime scabie, & cacochimia, & in ventriculo corrumpuntur: videlicet quia in natura sua considerata, & secundum familiaritatem quam habet cum humano corpore, talia pronuntianda sunt: sicut, quod ait curationem perficiendam esse equato contrario, & remissam qualitatem remittere in se, aequali vero conservare: illae enim propositiones in opere lederent, nisi adiun-

E gantur

Alimentorum classes.

Galienus in facili...

Idem

Idem

ad seculum aliquot...

Idem...

alambédo terrá xaramago, quare chycorium, & lupus salictari^o, in ratiõe aliméti incōmodát. Scribitur eim chycoriũ pessimi succi lib. de eachymia. 14 licet repastinatiõe antiquis ignota reddatur multo in columior vulgaris escarola. Q. re vs^o olerũ in febricitib^o in totũ cōmendád^o nō est. Sed oportet hãre rationé nature egrorũ quorũdã, qui audito noie pti sanæ cōfestim nauscãt: in quib^o, etiam si laborét ex quifita tertiana, cōcedit Gal. ad Glau. cap. proprio oua, & cerebrum suillum, & in laborãtib^o pleuriti- de asellos. 1. acutor. 27. Quare gratificãdum est ali- quid appetitui egrorũ: tum quia nō tolerãt melio- ra, tum quia fere véter appetit aliméta aduersantia humori in vasis abundãti. 3. de causis syntomatum 7. Q. re optim^o quidẽ vict^o acutorũ est cremor pti- fanę, medulla aurãtij, panis lot^o, ius lentiũ, lactuca, panata cum lacte seminũ frigidorũ: raro olera ali- quot, & assa poma: minus amigdalatũ, maxime in acutis, aut vbi affect^o repit ad caput. Nã & in sanis p- ęstaté ęstuãtib^o, Gal. si cōtinétes sunt prohibet in to- tum fruct^o horarios, si incōtinentes parce cōcedit. Memorãdũ ité est, qđ refert nōnulla aliméta vitiari

Victus egrorum.

vel morbo: sicut nonnulla per morā vitiantur. Mol-
 licies enim quæ cōparatur alimentis diu seruatis,
 initiū putredinis est: quare optima sunt recentissi-
 ma, non modolac, oua, pisces, sed & farina lib. de
 affectionibus, & pānis vnus tantū diei, apud Zoar
 in proœmio, & carnes omnes statim post earū ma-
 ctationem. Nisi quod in solis carnibus propter diffi-
 cultatē coctiōis earum, si sunt natura sua duræ, præ-
 stat vt seruētur per hiemē horis. 12. per æstatem sep-
 tem. Apud Zoar in proem. & .7. Therap. 6. vacci-
 næ vero diutius seruentur, quod vocat Hypocrat.
 4. acutorum. 99. vetustissimas. Nam licet calor ille
 sit putridus qui reddit illas teneriores, verū maior
 est utilitas ex cōparata mollicie: sicut in pane ex ad-
 mixto fermento: sed variandū est tēp^o asseruādi pro
 varietate diuitiei earum & ventriculi coquentis, &
 tēporis anni. Aquā autem prauā inducere cacochi-
 miā apparet, quia qui vtuntur talia qua, sunt guttu-
 rosi, viscerosi, decolores, steriles. Nā licet aqua non
 nutriat, inficiēs tñ humores viciosa qualitate, causa
 est cacochimix. Cōtra vero vbi aquæ sunt probæ, vt
 apud nos entre douro & minho. Memoradū est, ex
 aqua in paratis, aceruari bilē, sunt aut parati natura
 biliosi, & acute febriētes. q̄re hypo. raro eā admittit.

in acutis. 3. acutorum. 40. & cōment. 42. discipuli
 Hypoc. exhibebāt suis febrientib⁹ vnū vasculū vel
 duo tātum, quorū quodq; capiebat vnciam vnā &
 semis. Et tertio de fracturis. 39. in biliosis naturis
 prohibet aquam, loco eius concedens mellam. Et
 Trall. lib. 6. 2. ex Hypocrate non concedit aquā in
 acutis, nisi gratia delationis in medio alimentorū,
 vel medicamentorum. Propter puritatē enim sub-
 stantiæ suæ, & moram in visceribus, vertitur in bi-
 lem, vbi viscera bile abundant: non (quod quidam
 aiunt) quia per antyparistafim auget internū calo-
 rem: neq; (quod quidam alij scribūt) quia attenuat,
 & fundit bilem, & ita ad sensum videtur augere eā:
 sed quia, vere ex Hypocrate, & Gal. vertitur in bi-
 lem. Videlicet quando sola sumitur, vt in acutissi-
 mis in quibus seruabat Hypocrates egros sine cibo
 vsque ad statum: ita enim se explicat. 3. acutorum:
 nam in alijs: in calida natura, aquæ potio. 6. epid.
 sect. 4. 14. Addit Gal. inter causas acrium excreme-
 torū, meditationes & curas. Vnde intelligitur, cur
 raro litterati, & religiosi visātur bene colorati: au-
 gente enim bilē & melancholiam, ex assiduitate me-
 ditandi. Addit etiam pro causa crebram sumptio-
 nem acriū medicamentorum, qualia solebāt sume-

*utrum aqua in acutis
 vertitur in bilem quare
 solamur*

*non mediocriter
 auger*

re ij qui timebant sibi ab obstructiōe viscerum, lib. i.
de Euchymia. 3.

Aduerte quinto: numerat infectiones cutis pso-
rā, leprā, ex anthemata: ex quibus pso-
ram & leprā interpretantur cels. lib. 3. 28. & Plin. lib. 20. capit. 1.
scabiem. Sunt autem ad similes affectiones, ambæ
melancolicæ apud Paul. lib. 4. 2. & 7. Aphoris. 40.
quare male numerantur inter hiemales. 3. Apho-
ris. 20. Definiuntur autē cutis dura, & rubens, cum
multo p̄ritu, & fufureis resolutionibus, per mix-
tis pustulis quibusdam, alijs siccis alijs humidis:
quæ omnia leuiora sunt in pso-
ra: ideo pso-
ra ubi
malignatur, transit in lepram, sicut lepra in elephā-
tia sum: ex anthemata autē comprehendunt nostras
variolas, & morbillos. nā (dicente celso) oriuntur
sæpe in pueris, & in partibus medijs corporis ma-
gis quā in extremis; & agnoscunt ea duplicia Paul.
lib. 4. 8. & Hypocrat. 6. epidemia, sect. 2. 29. Quæ-
dam minuta quæ ab exiguitate vocantur morbilli,
& a serpendo sarampam: quædam vero lata, quæ
comparant varis vulgo spinhas carnaes, vnde di-
cuntur variolæ vulgo bexigas. Vtrūque autem
genus latinis dicitur pustula, vnde bustellas. Ali-
quando autem nomen exanthematis sumitur la-

tius: vt hic, & lib. de atrabile, comprehendens ele-
phantem?

(Cum igitur.)

Explicat quomodo & quando, febris sequatur ad den-
sitatem in natura cacochymica?

Aduerte primo: nomen *στενωσις*, interpretan-
tur stipationem, vel constipationem, vel an-
gustiam meatuum, vbi. s. pori redduntur angustio-
res. nomen autem *εμπροσθεν*, interpretantur obstru-
ctionem vel infarctum, significat plenitudinem
pori ab aliquo infarciente. Et hoc modo distinguit
Galen. hic sumens ea in proprijs significatis: latius
enim obstructio dicitur vulgo, de vtraque affectio-
ne, quando diuiditur in coarctatoriam, & atte-
nuatoriam: similiter & stipatio de vtraque affectio-
nem dicitur. 3. de sanio. 15. Sed de causa harum affe-
ctionum videtur controuersia: quia 3. de sanitate
duæ tantum causæ traduntur, conuidentia vel de-
satio meatuum, & repletio eorum: verum 9. Ther.
additur tertia causa, astrictio carniuum inter me-
diosporos: primo autem de locis primo, stipationis
in retenta vrina afferuntur causæ tres, obstructio

εμπροσθεν
στένωσις
prima, εστὶν ὀβστρο-
σις

ab impacto, tumor præter naturam colli vesicæ, & aliquid ortum intra collum. Dic: lib. 3. de sanitate inquiri solas causas angustie pororum, lib. autem .9. Therapeut. inquiri causas prohibentes transpirationem, verum. 1. de locis docet causas stipationis in meatu amplo, quale est collum vesicæ.

Aduerte secundo: Cruditas in portat actionem læsam concoctricis. 3. de causis syntomatū. 1, & de differentijs syntomatū. 4. Quod autē sequatur febris ad corruptā coctionem de qua hic agitur, facit primo natura cacochimica: videlicet si corruptio est nidorosa, vel fumosa: talis enim natura solet incurrere diariam: si autē corruptio est acida, rarius sequitur febris, & ea putrida: quoniam relictū a regimine naturæ propter corruptionem, facile putret. Secunda causa est: quia cōmittunt se post cruditatē ijs, quæ rapiūt corruptū ad membra: qualia sunt. 4.

desan. 9. & 8. Therap. 5. exercitiū, insolatio, balneū, frictio, ira, & verecūdia. Est enim cōuenientissimū eo tēpore, in lecto se continere, etiā si non dormiatur, apud celsum lib. 1. 2. quies enim & somnus matutinus & calor lecti, perficiunt concoctionem: vnde cōmendantur talia senibus, qui non plene per noctem concoxerunt. Et in febribus implacidis. 4.

2^a conditio

si per acidum visum
 non sit si fuerit
 acida

Coctionē
 promouē
 tia.

Exordium acutum et
 per se non calidum

accutorum. 48. Ideo. 8. Therap. citato, in reliquarū
 diariarum declinatione laudat balneum: in ea vero
 quę proficiscitur à cruditate negat ante integram
 febris solutionē. Videtur tamen immodicū quod
 .9. Therap. 4. & 5. præsentē synocho, differt flebo-
 tomiam per biduum, propter cruditatem primæ
 conctiōis, & clisterē non cōcedit, nisi mollem idest
 sine sale, postquam alimentum concoctū est in vē-
 triculo, & descendit. Forte propter Erasistratios,
 qui fugiebant flebotomias. Sed si in cruditate qui-
 escendum est, quomodo. 2. accutorum. 22. præcipi-
 tur, ijs qui supra consuetudinē cibati sunt, non qui-
 escere. Dic: hic curamus factam iam cruditatem,
 illic præcauetur futura, lēta de ambulatione, vt def-
 cendat alimentum, ad loca coctionis: sicut per acta
 in integrum coctiōe, exercitium & potus amplior.
 .7. Therap. 6. Licet enim lib. de flebotomia. 9. quæ
 curant factum præcauent etiam futurū, non sequi-
 tur e conuerso: quia leuiores sufficiunt ad præcautio-
 nem, quam ad curationem. Quid ergo agendum
 in cruditate, si neque ad molem corporis, nec ad in-
 testina, trahendum est alimentum? Dic: fouendæ
 sunt partes ventris ad perficiendam coctionem,
 Absinthio, & Nardino ex Gal. citatis. Quod con-
 silium

*Causa iam cruditate
 ambulatio præcauetur
 in modum non a
 præcauetur
 ut ab hinc de
 arripit ad fundum
 cali ubi præcauetur
 ad calorem mollior*

*plur affini ad calorem
 ut præcauetur*

Abac

3^a
 filiū turpiter interpretatur, & ideo reprobatur Auer.
 7. collect. 7. quasi Galenus præcipiat fouere ventrē
 aqua calida. Fuchius item non recte, pro fotu ventris
 robur, vt sic sensus, minus febricitare ex cruditate,
 eos qui robustum habent vetriculum & epar: cum
 magis mostret ratio cruditatem in illis membris
 robustis, tanquam pendentem a maiori causa de-
 teriorem esse. Tertia causa febricitandi, est reten-
 tio alui: nam fluxus succedens tam in alimento pra-
 uo, quam in corrupto prohibet febrem secundo ali-
 mentorum de vuis. Nisi forte sequatur febris pro-
 pter frequentiam surgende: ea enim frequentia suf-
 ficit inducere febrem hic, & vigilię .2. Aphoris. 14:
 ita vt ob eam causam timeat Auerro^o purgare ter-
 tianarios cap. proprio, & in valde debili sufficit ad
 mortem. 3. Cris. 9. Alterum symptoma, vocat hic
 Galen. inflammationem ventris, quam apertius
 explicans. 8. Therap. citato vocat ardorē, vel mor-
 sum, vera enim inflammatio ventris, fere non
 visitur in cruditate.

(Cæterum foraminum.)

Tractat alteram speciem prohibita: transpirationis, non
 ex pororum densitate, sed ex obstructioe.

Auer-

Aduerte primo: cum hic legatur vniuersaliter, causam putredinis esse prohibitam transpirationem, & .ii. Therap. 4. illa tantum putrere, quæ calida humida sunt, in calido loco, non probe difflata, plurimi in interpretum putant, causam perpetuam putredinis, esse prohibitam transpirationem: quorum quidam putant nunquam succedere putredinem, nisi illa præcedat: alij vero dicunt iungi necessario saltem tanquã consequens, quia accedente calore putrido, pristina difflatio non satisfacit. Alij vero inquiunt, imò est causa concomittans: quia vbi putredo, ibi debilitas in nati caloris, vbi debilis innatus calor, non fit sufficiens pulsatio, quare iam iungitur prohibita difflatio. Dic: constat non esse perpetuã causã antecedentẽ putredinis, prohibita difflatione. Si enim naturalis corruptio mixti est putrefactio. 4. meth. 2. possunt aut mixta prohiberi a mala difflatione: possent igitur non corrumpi. Secundo: multa externa etiam solida putrent sine mala difflatione: ergo magis interni succi. Et aperte in aere vel cibo pestilenti, quo pori latiores sunt magis sequitur putredo. Tertio: causa est prior effectu saltẽ natura: sed prohibita difflatio explicata ab illis est posterior saltẽ natura putredine: ergo non potest asseri pro causa putredinis.

Putredo
an semper a
recenta dif-
flatione.

prohibet vniuersaliter
vbi calor debilis non
est causa antecedens
putredinis

Quar-

Quarto: lib. de inæquali in temperie. 6. scribit multa putrere, propter alias causas, sine prohibita transpiratione: et hic causas putredinis in febribus duas explicat: malam distensionem in plenitudine vasorum, & defectum innati caloris in plenitudine quoad vires. Quin & Gal. ipse, tam infra, quàm de inæquali temperie. 7. ait calida humida in calido humido loco citissime putrere: alia vero etiã, sed tardius & est familiare Gal. sola frequentia tradere. Itẽ: ad putredinem sufficit corruptio innati caloris ab extraneo. 4. meteororum: sed ea potest accidere multis alijs de causis: nam vna cõtracta humorẽ ducit ab vna & ab acre pestilente humor corumpitur, & si innascitur sponte venenũ in corpore, cur non innascetur etiã pestilens putredo in humore? Quod autẽ locus. 11. Therapeut. intelligandº sit de frequenti causa, declarat quod iungit: illa tĩm putrere quæ calida humida sunt & in calido humido loco cõtinetur: Certũ est enim aliqua frigida & in hyeme putrere. Quod autẽ hic addit (multa) videtur aduersari. 4. methe. 1. asserenti, magis repugnare putredini magna paruis. Dic: simpliciter magis durant magna, quia plº obtinẽt de calido inato: vbi vero putredo oritur ex prohibito effluuio, copia, quia auget obstructionem, magis parat putredini.

Ad-

oboruo
- mlt
- 276
- 276
- 276
- 276

ad febres part. lib. 6º
locis 5º de semina mu
vni fructu

Aduerte secundo: de duplici plenitudine, sententias aliquot ex libro de plen. & de ratione curandi per sanguis missionem. Prima: Nomen generis est ex excessus vel abundantia: & dicitur de quavis re aucta, ita vt etiam de qualitate. 8. Therap. i. frequentius autem medicis dicitur de excessu humorum. Is excessus triplex est: cacochimia, plenitudo quoad vires, plenitudo quoad vasa. Cacochimia dicit excessum cuiusuis humoris preter sanguinem in quantitate: non enim (quod multi putant) cacochimia dicit intemperantiam humoris, sed excessum quantitatum humoris non sanguinei: qui ideo dicitur peccatum qualitatiuum humoris, quia in eo statu abundat humor prauus facta ad sanguinem collatione. Ostenditur: quia nec cognitio cacochimiae, nec curatio conuenit peccanti humori per intemperiam, sed per quantitatem: quia nec nota ex colore, nec purgō appositissimum remediū cacochimiae. Et quod maius est lib. plen. ii. si sanguis vasorum vel quod idem est, omnes simul humores redduntur ex quouis victu intemperati, non est cacochimia, sed intemperatia sanguinis: sicut si vnus reliquorum humorum similiter intemperatur, diceretur intemperies illius, non cacochimia:

Plenitudinis differentia.

in 2° lib. de 2° cap.

17.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

& horum vitiorum vtrunq; alterate cōtrario sanabitur, nō purgatiōe: nisi forte ceu noxium inemendabile præstet educere ex corpore, licet non superfluat quātitate. Secunda: plenitudo quoad vires sigāt copiā humorum grauatiū vires sine excedat, sine nō quātitatem naturalem pristinā: & appellatur $\pi\lambda\eta\theta\omicron\varsigma$ plenitudo vel multitudo: licet latius plenitudo sicut græcis $\pi\lambda\eta\theta\omicron\varsigma$ dicatur etiā de ventriculi repletiōe, & d. cacochimia. 3. ep. sect. 4. 74. Huius plenitudinis perpetua nota est, grauitas in parte, vel in toto vbicunq; adest plenitudo illa: sigātq; auctū sepe solum sāguinem in vasis, vel toti, vel partis. sæpe etiā sanguinem cum humore aliquo ex reliquis. Omnis em̄ humoris excessus si simul augetur sanguis affert notā grauitatis indicātis subesse plenitudinem quoad vires. In ijs aut̄ speciebus duabus plenitudinis quoad vires conuenit flōia maxime: siue insit toti, siue parti, siue inflāmet, siue solū grauet. Tota difficultas est, num alij humores aucti citra sāguinis augmentū possint inducere grauitatē, & ita plenitudinem quoad vires. de quo Gal. de plen. 10. respōdet solābilem auctam, non posse aliquā ex plenitudinibus duabus inducere, quia prius inducet alium morbum, quā per sui augmentū grauitatem

mem-

membris, & multo minus tensionem vasis inferat:
 pituitam vero posse, vt in yposarea: atrabilis mi-
 nus, quia alia signa affert euidentiora, tetricū aspe-
 ctū, irationalem molestiam. Quando ergo graui-
 tas est ex aucta atrabile in vasis, ex qua reddi sanguis
 & crassus & ater, licet non simul increfcete sangui-
 ne etiam cōmendat Gal. floīam de floīa. 6. quia nō
 deijcit valde vires melācolia, & sanguini permixta
 est, tanq̃ illius fex: Et condēnat nō flobotomātes in
 ea abundātia. Si vero grauitas nascitur à copia cru-
 dorū humorū, timet floīam propter sequentem de-
 bilitatem ad copiam crudorum cum frigiditate,
 & inutritiōe: quare ante febrē caute float, presente
 ea, si vis debilis est nullo pacto, citato de floīa, &. 12.
 Thera. Sed quomodo in eo cap. ait plenitudinem,
 quoad vires fieri ex aucto sanguine, vel copia cru-
 dorum, non memorās melācholiā: capite autem
 10. ait crassi sanguinis abundātiā, vt plurimum
 esse melācolicā, raro crudorum succorum? Dic:
 grauitas cum sit debilitatio virium nascitur, vel à
 multo sanguine grauatiū humorū, vel à copia cru-
 dorū nō alentiū vltra grauitatē, crass⁹ autē sanguis
 redditur sæpi⁹ ex mixta atra, rari⁹ ex mixta pituita.
 Tertia snia: plenitudo quoad vasa appellatur pletho-
 ra male:

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

male enim confundunt multi plithos & plethorā. Est enim plithos genus ad vtrāque plenitudinem. plethora sola quoad vasa de plen. 6. importat plethora excessum humorum tantum, vt vasa periclitentur rūpi: quod fieri non potest. nisi excedēte solo sanguine, vel omnibus simul humoribus, ita vt seruetur antiqua proportio, aut vnus inter eos parum excedat de plen. 7. Iudicauit enim vere antiquitas non posse cū vita fieri vt vnus humor citra sanguinis augmentū tantopere intra vasa abūdet, vt periculose vasa distendantur, quam affectionem vocarūt plethorā. Huius perpetua nota est tensio maxime iūcto rubore, vel calore vel tumore vasorū. Cuius perpetua sanatio est sanguinis missio, & adhuc magis si iūgitur lassitudo phlegmosa: que vltra tensionē addit calorē & pulsū, tensio enī ait lib. ple. 7. nō precedēte fatigē sufficiēter adicat sanguinis copiā, & magis iūcto aliquo ex signis abūdatis sanguinis. Licet autem Galenus magis recipiat ad agnitionē phletorę nomen tensionis, vulgus magis cum erasistrato vtitur nomine tumoris vel turgentix, quā tensionis ex Galeno.

Quarta sentētia: non videtur inutilis doctrina erasistrati. licet reiecta de plenitudine. 6. quod nota incipi-

entis

entis plethoræ fere fit auctum virium robur: perfectæ autem, tumor & plenitudo vasorum, & totius. Fere enim ita apparet experimento, & ita pronunciant homines. Gal. autem reijcit primam notam: eo quod, robur viriū pēdet ex tēperamēto, & bona nutritione solidorū, non ex copia sanguinis: cū ea magis grauet. Sed ipse vndecimo Therap. 1. & 3. ex quantitate & qualitate spiritum, carnis, & solidorum constituit robur virium. Antequam ergo sanguis propter copiam conculcetur, & putreat, fere vires augentur. Sed quo modo hic sequitur ex aucto sanguine robur, si paulo ante sequebatur gravitas & segnicies ad motus? dic: aucto sanguine sequitur augmentum animalis spiritus, & proinde facultatis deferentis: sed simul augetur pondus ferendum ex graui humore: si ergo modice augetur cum temperamento, sequitur robur: si immodice, vel cum corruptione gravitas sequitur. Num autem sit recipienda Galen. doctrina de plenitudine decimo, quod robur solū cōsistit in bona nutritione solidorum: caro vero, adeps, & humores aucti augent pondus, non facultatem deferentem, merito vertetur in dubiū. Varie enim docet Gal. in quo cōsistat robur cuiusq; facultatis. nam. 4. Ther.

vid. Archudius in

*quibus e' in robur
fit aucto e' in robur
mucha p'ntia e' in
mucha p'ntia e' in
L'rum e' si e' in
ne aucto e' in*

*ex mente Gal. Solid
funt e' p'ntia e' in
e' in aucto e' in
aliquid qua' sunt d'nti
L'rum*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

4. imbecillitatem omnē ait esse validum intēpera-
 mentum, robur autē temperamentū: verum .3. sim-
 plicium .26. & .5. de locis vltimo. addit vtriq; affe-
 ctui vnitatem & cōpositionē, alibi bonas, alibi ma-
 las: nam debilitatem ait quandoq; esse solutionē
 vel diuulsionem vasorum, vt in superpurgatione,
 vel raritatem ventriculi in chylificatione .11. autē
 Ther. .1. & .3. facultatem locat in temperamento &
 quantitate spiritum, carnis, & solidorum: hic vero
 ait, eam esse tēperiem tantum solidorum cū quan-
 titate bonæ nutritionis: & in illis per tota manere
 facultates, non mandari ad illa per nervos, vel arte-
 rias. In quibus vltra varietatem, non explicantur
 potissima principia operātis in animali facultatis:
 Primū eū agens est animi vis, quā vocant faculta-
 tem in cerebro residens: proximum qualitas quē-
 dam alia à qualitatibus quatuor instar lucis repente
 membris cōmunicata, à principio per nervos aut
 arterias: tertium est, sanguis & spiritus quē vocant
 calidum innatum qualitate temperata, quantita-
 te modice aucta: quæ in senibus deficientia reddūt
 omnes finictiones imbecillas. Reliqua omnia vi-
 dentur magis delata quam deferentia, ossa, carnes,
 adeps, humores.

Nota

superpurgatio 27 et 28

Quinta sentia: abundantia humorum alia referuntur notæ de plenitudine vltimo: quædam magis, quædam minus sciëntificæ. Tensio, sanguineque copie, vlcerosus sensus, mordacium humorum, grauitas, crassorum. Proprius item cuique humori color, si æqualiter sparsus est per corpus humor. Reliquæ notæ minus sciëntificæ fere petuntur à ventriculo & capite: nempe, fastidium, appetentia, sitis, somnus, vigilia, affectio animi varia: accedunt item indicia ex ante acto victu, & ex sex vocatis naturalibus. Nec oportet cum quibusdam ex cogitare, cuique humori suam lassitudinis speciem: satis est explicasse notas: quarum quævis efficit coniecturam, plures sciëntiam, citato.

Aduerte tertio: inter hæc tria sub silia, cacochimia semper distat re à plenitudine quoad vasa, sed potest coire ^{plethora} & cacochimia: vt quando solus sanguis, vel omnes humores abundant iuxta antiquam proportionem, & cum hoc aliquis humor præter sanguinem momentanee auctus est. Cacochimia vero & plenitudo quoad vires possunt coire: sicut plethora & plenitudo quoad vires, licet ratione semper distent. Memorandum est autem ex Therap. 4. copiam, crassiciem, & lentorem esse

*quædam sunt humores
quædam sunt sciëntificæ
si sunt*

Capitulum

*ca. de cacochimia
de plenitudine alium
si sunt sanguis*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

causas obstruentes: quia idem potest crassities, vel lentor in pauco, quod copia in humore, nec crasso nec lento. Ideo crassa alimenta vel glutinosa morbosa sunt, licet sint boni succi, quia obstruunt. Sicut attenuantia morbosa, quia mali succi, & minimum alentia. Ideo ambo illa genera eduliorum, reprobatur lib. de euchymia. 5. De putredine autem contenta in parte, proponit exemplum frequentissimi flegmonis: quo nomine hic late sumpto complectitur etiam erysipelas, & carbunculos.

(*Calidiores autem.*)

Capit. 4. **T**radit causam mixtā, nempe aerem æstiuū, qui calore inducit febrē per vicinitatē diariam: putredine autem in constitutione pestilenti, putridā. Explicandę sunt in hoc loco difficultates. Prima: qualis sit diuisio morborū, de qua hic fit mētio, incōmunes & dispersos. Secūda: quomodo distāt, morb⁹ epidemicus, pestilēs, cōtagiosus, hereditarius, venenatus. Tertia: in quo cōsistat contagio. Quarta: cur ex morbis quidā sint cōtagiosi, quidā secus. Quinta: num cōtagiosi morbi inducāt morbos sibi dissimiles. Sexta: num per oculos fiat talis cōtagio, quā vocāt fascinationē. Septima: pestillēs febris

febris quomodo distet à non pestilenti.

De primo: secatur morbi in proem. epid. & lib. de aere & aqua, in cōmunes vel vniuersales, & particulares vel dispersos: vniuersalis est qui multos vno tēpore infestat, particularis qui diuersis. Rursum vniuersales diuidunt in endymos, vel publicos, idest loco alicui familiares, & epydemicos vel populares, quos vagari accidit, inuadentes vno tēpore multos e populo. Inter populares vocatur pestis vel pestilens morbus, epydemicus plurimos perimens. Vnde colligitur distare febrem pestilētem à peste. Nam iuxta finitionem dictam multa possunt esse genera pestis, quod notauit Gale. 3. epide. sect. 3. 2. & 35. & .1. acutorum. 5. etiam citra febrē. Febris autem pestilens, est certa febris species, quæ mortales quandoque citra pestem corripit: cuius peculiare symptoma est colliquatio .3. epidemiae sect. 3. 57. & hic aliquam febrem pestilētem ait oriri, ex praua humorum putredine, citra contagium in aere vagans. De causis autem, vtriusque generis morborum, scribitur lib. de natura humana sect. 28. ^{in om. partibus} communes ab aere ortum habent, ^{in om. partibus} dispersi à vitu qui sauscuique est. Sed contra: in lib. de flatibus post diuisionē morborum dictā, sequitur (vtrorūq; causa

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

causa aer est.) Secundo: membra diuisionis non oppo-
nuntur sed sub alternatur: nam victus cōtinet in se
aerem. Tertio: quia aqua vitiosa, & alimētum, citra
 aeris vitium sunt causa morborum communium,
 lib. de natura humana citato, & apud Paul. lib. 2. &
 Orib. lib. 3. in fine. Quarto: nō videtur epydemicus
 omnis morbus qui multos epopulo corripit vno
 tempore: alias, morbi familiares temporibus, aut
 ætatibus, aut naturis essent. epidemici, contra Gal.
 3. Aphoris. Quinto: supponit aerē putrescere con-
 tra Arist. 25. problematum. 19. asserētem aerem &
 ignem non putrere. Dic ad primum: (licet liber de
 flatibus non recipiatur pro hypocratico.) vtriusq;
 generis morborum causa est aer: scilicet cominu-
 nium solus, dispersorum autem tanquā concausa:
 determinatur enim certa morbi species, ex aere
 cum prauo victu. Ad secundum: membra diuio-
nis sunt aer inconstans, & victus cōplectens etiam
aerem, sed cōstātem: & ita opponuntur. Ad tertiu:
aqua & alimentum vitiosa, reducuntur ad malitiā
humorum aptā pessimæ putredini: talis autem ma-
litiā simul cū aeris calore, est vna causa pestis, ex Ga-
le. hic. Alia vero causa & frequens, putridus aer: &
ita vere potuit dici morborū cōmuniū causam esse
 aerem.

in codicibus videtur
 esse, cadit v. l. po
 sus, l. omnia, et
 vigilia, mo. l. l.
 f. quies

conuictus videtur esse offide
 quia non nulli
 videntur an ad eorū
 vntā

habetur aer sufficit
 in se. f. l. aer
 l. vna concausa de
 l. vna. f. vna vna

conuictus aerem et ali
 quos in vna di
 vna in f. l. f. l. f. l.
 et f. l. vna vna vna
 vna vna vna vna
 vna vna vna vna
 vna vna vna vna

aerem. Ad quartū: in anno cōstātī nō corripit mul-
 tos aliquis morbus: pauci autē dispersi, vltra causam
 ex prauitate victus, determinantur ad certā speciē,
 ex tempore anni, natiuo temperamento, & atate:
 vnde fiūt morbi vernales, vel autūnales, iuueniles,
 vel seniles, licet sint dispersi: de quibus egit Hypo-
 crates. 3. Aph. sicut de endimis lib. de aere & aqua,
 de epidemicis, autē in epidimijs. Ad quītū: 4. meth.
 1. scribitur ōnia putrere prēter ignem: cum ergo in
 problematis asserit aerem non putrere, de suprema
 regione agit, quæ igne referta est. Non putret autē
 ignis, tum quia non patitur mixtionem, nam prop-
 ter vehementiā agendi, omnia cōuertit in sui natu-
 ram: occasio autē putrescendi mixtio est: tum quia
 quod putret, necesse est superari a calore externo:
 nullus autem calor maior est igneo. Si vero aliqua
 alia conceduntur non putrere, intelligenda sunt dif-
 ficillime putrere: vt aurum, & oleum, sicut Gale. 1.
 de Antidio. dicit omnia senescere, prāter vinum:
 videlicet, quia tardissime senescit.

De secundo proposito: epidemia importat cōmu-
 nem vagationē morbi tantū: contagio remissionē
 fomitis ad vicinū aerem: hæreditarius cōmunicat
 fomitem semini: & ita tria hæc genera morborū,